

14 октябр дар бинои Маркази тадқиқоти стратегияи назди президент бо ибтикори Анҷумани байнулмилалӣ рӯзноманигорони форсизабон- "Афрӯз" ва нашрияи "Миллат" ҳамойише дар мавзӯи "Афғонистон баъд аз шаходати Устод Раббонӣ: Пайёмади сиёсӣ ва низомӣ барои Тоҷикистон ва минтақа" баргузор гардид, ки дар қори он намоёндоғони сафоратхонаҳои Афғонистон, Ирон, Русия, вазорати умури хориҷаи Тоҷикистон, рӯшанфикрони саршиноси тоҷик, қоршиносони масоили сиёсӣ ва рӯзноманигорони шинохтаи кишвар ширкат доштанд. Гардонандаи Мизи гирд Раҳматқарими Давлат, журналисти шинохта ва муассиси Анҷумани "Афрӯз" ҳамойишро ифтидох намуда, мақсад ва ҳадафи ҷамъомадро шарҳ доданд. Баъдан оқои Ориёнқар, масъули бахши фарҳангии

Сафорати Ҷумҳурии Исломии Афғонистон дар Тоҷикистон, Сайфулло Сафаров, муовини раиси Маркази тадқиқоти стратегӣ, Худойбердӣ Холиқназарзода, вазири пешини умури хориҷаи Тоҷикистон, академик Маҳмадулло Лутфуллоев, Ҷамолӣдин Сайидзода, донишманди тоҷик, Давлати Усмон, сардори Ситоди Иттиҳоди собиқи муҳолифини тоҷик, Рашид Ғанӣ Абдулло, собиқ тарҷумони СММ дар Тоҷикистон, Меҳмоншоҳ Шарифзода, таҳлилгари тоҷик ва қотиби аввали Сафорати Русия дар Тоҷикистон Сергей Колотилинский ва дигар ширкатдорони Мизи гирд назару андешаҳои ҳешро сари вазъияти Афғонистон ва кишварҳои минтақа, нигаронӣ аз террори ҷеҳраҳои саршинос дар Афғонистон баён намуданд. Миёни ширкатдорони ин маҳфили рӯшанфикрӣ баҳсу мунозираи муфиду хотирмон сурат гирифт, ки он пешқаши ҳонандаи «Миллат» мегардад.

Фикр кардаед, ки чаро амрикоихо дар кӯхсорони Афғонистон мемиранд?

Раҳматкарими Давлат, гардонандаи мизи гирд:

Ба номи Худое, ки хастӣ аз ӯст.

Салом хозирини гиромӣ. Устодони азиз, бузургмардони бедор ва ҳамкорони мӯхтарам!

Кабл аз хама аз номи бародарону мубтакирони баргузори ин нишаст, арзи сипоси фаровон дорам, аз хамаи Шумо, ки даъватро пазируфтед ва вақти киммати худро барои ёде аз бузургмарди таърих Устод Раббонӣ ва гуфтумон сари ояндаи вазъияти минтақа ва сарнавишти худамон дарег надоштед. Устод Раббонӣ дигар ниёзе ба суханони мо надорад, харчанд агар буландболову хубу нек бошанд ҳам. Ин ки мо нишастаем ва мехоҳем сӯхбат кунем, нигаронии мо пеш аз хама аз сарнавишти ояндаи худамон аст. Мо вопасгаро нестем, мо мехоҳем рочеъ ба имрӯз ва оянда сӯхбат кунем. Мо мехоҳем рочеъ ба химоят аз арзишхое сӯхбат кунем, ки Устоди гиромӣ ва шогирдони мактабаш дар рохи

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

харосат аз он арзишҳо ҷони азизи худро бохтанд. Он арзишҳо, ки ба сурати усули дини поки мо, фарҳанги ягонаи мо, ҳофизаи таърихии мо ва забону миллати мо аст. Дақикан даҳ рӯзи пеш аз шаҳодаташ шоҳиди суҳанронии Устод Раббонӣ дар маросими гиромидошти шаҳид Аҳмадшоҳи Масъуд будам. Як нуқта аз ин суҳанронӣ хуб дар гӯши ёдам мондааст, ки хитоб ба вазири дифоъ ва вазири доҳилаи кишвараш гуфт: "Фикр мекунед, Гарб ва Амрико ҷаро омадааст, ки дар Афғонистон бичангад? Онҳо наомадаанд, ки мо афғонхоро ҳимоят кунанд, онҳо аз пушти ҳазорҳо километр ва аз пушти укёнус омадаанд, ин ҷо кушта медиханд, ки арзишҳои худро ҳимоят кунанд. Барои он ки ҷанг ба кӯчаҳои Ландан ва Вашингтон нақашад, ин сарбозони гарбӣ дар ҷодаву кӯҳистонҳои Афғонистон ҷон медиханд". Ба сароҳат нигаронии мо ҳам аз зерин хатар қарор гирифтани ҳамин арзишҳоямон аст. Ҷаро гарбӣҳо меоянд, аз арзишҳои худ дар кишварҳои мо ҳимоят мекунанд, вале мо ба ҳудумон ҳақ намедахем, ки дар доҳили кишвари ҳудумон аз ин арзишҳо ҳимоят кунем?!

Тоҷикистон барномаи рушди муносибот бо Афғонистонро дорад?

Ҷанд мавзӯъ қобили гуфтан аст. Давлати Тоҷикистон агар дар 20 соли вучуди худ як қори хуб қарда бошад, ҳимоят аз муқовимати мардуми Афғонистон дар муқобили таҷовузест, ки ҳаргиз эълон нашуд. Ман дар ҷанд вақти пеш, ханӯз қамоне, ки Муҳаммад Юнуси Қонунӣ раиси Маҷлиси намояндагони Афғонистон буданд, бо эшон сӯҳбат қардам ва ҳостам андешаашонро роҷеъ ба нақши Тоҷикистон дар вазъияти Афғонистон бидонам. Ё ба сароҳати лаҳҷае, ки ҳоси ёст, гуфт, агар пуштибонии мардуми Тоҷикистон баъзе шахсиятҳои далери он намебуд, мо дақикан на дар Қобул бо шумо сӯҳбат мекардем, балки ханӯз дар пушти сангар мебудем. Дигар ин ки бархе таҳлилгарони гарбӣ ба ин натиҷа расидаанд, ки кишварҳои бузурги ҳамсоии Афғонистон бо вучуди дастӣ дароз ва имқоноти молӣ имқони таъсиргузорӣ ба Афғонистонро ба андозаи Тоҷикистони тақрибан бидуни имқоният надоранд. Хайф аст, ки агар ин имтиёз, ки онро тақдир, таърих ва сарнавишт ба Тоҷикистон додааст, ки ба нафъи рушди муносибот ва таъмини суботи Афғонистон ва ҳимоят аз арзишҳои истифодаи нашомад. Ҳарфи мо ин аст, ки Тоҷикистон ба сурати дуруст барномаи пешбурдии худро дар қибולי Афғонистон ва рушди муносибот бо ин кишвари дӯст надорад. Мо набояд ба барномаҳои Гарб дар ин маврид бо қашмони баста, фақат лаббайк бигӯем, балки қоре бояд бикунем, ки ҳадаф ва ҳостаҳои мо дар барномаҳои кишварҳои манфиатдор дар робита ба Афғонистон бозтоб дошта бошад.

Чаро шахсиятҳои саршиноси Афғонистон кушта мешаванд?

Аз суҳанронӣ, сӯхбат ва мусохибахое, ки шахсиятҳои муҳими Афғонистон анҷом додаанд, аз ҷумла, Ато Муҳаммади Нур, бародарон Аҳмадзӣ ва Аҳмадвали Масъуд, Абдулатифи Пидром ва Муҳаммад Исмоилхон, ки ҳамагӣ дӯстони Тоҷикистон ҳастанд, ин нигаронӣ ба сароҳат эҳсос мешавад, ки аз ояндаи худ, сарнавишти худ ва таҳдид ба ҷонашон нигарон ҳастанд. Ин шахсиятҳо барои ҷӣ кушта мешаванд ва чаро бояд кушта шаванд? Суоли муҳиммест. Барои он ки роҳи даст ёфтани кишварҳои калон ба умқи стратегӣ дар минтақаи Осиёи миёна ҳамвор шавад.

Латифи Пидром, раиси Хизби кунгураи миллӣ ва вакили Маҷлиси намояндагони Афғонистон ахиран зимни мурочиъате аз мардум ва масъулини Тоҷикистон тақозо намудааст, ки нисбат ба сарнавишти бародаронашон дар он сӯи марз дар ин лаҳзаҳои ҳассос бетаваҷҷуҳ ва бепарво набоянд. Ӯ гуфтааст, ки "мо тақозои муҳолилаи сиёсӣ надорем, вале тақозои ҳамбастагҳои ахлоқӣ, маънавӣ ва фарҳангӣ, ки ҳаққи ҳамаи мо ҳаст, дорем. Орзуи мо ин аст, ки мардуми Тоҷикистон, шахсиятҳои саршиноси Тоҷикистон масоили Афғонистон ва он ҷӣ ки ин ҷо руҳ меҷад, онро бодиккат таъкиб бикунанд ва бетафовут набоянд, ҷун боз мумкин аст иттифокоти дигаре сурат бигирад, ки аз он мавқеъ дигар ибрази таассуф кардан кофӣ нахоҳад буд. Ин орзуи мо аст. Ва мутаассифона мо дар вазъияти хубе қарор надорем".

Ақнун, дӯстон, боқии суҳан аз шумост, ки ба ин ниёз, илтимос ва илтиҷои

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

хамватанонатон чӣ гуна посух медихед, ман танҳо инро медонам, ки;

Чун мурда ба кӯи зиндагон аст,

Хар қавм, ки ҷумбише надорад.

Бо иҷозаи шумо мехоҳам идомаи сӯҳбатро аз дӯсти азизи хеш окои Ориёнфар шурӯъ бикунем.

Устод Раббонӣ ниёз ба муаррифӣ надорад

Шамсулҳақи Ориёнфар, масъули умури фарҳангии Сафорати Афғонистон дар Тоҷикистон:

Нахуст сипосгузор хастем аз хама донишмандону рӯшанфикрон, олимону фархангиён ва давлати Тоҷикистон, ки дар робита бо рӯйдоди ахири Афғонистон таваччуи чиддӣ доранд ва ба хусус дар шаходати Устои бузургвор Бурхониддини Раббонӣ як хамдардии омма нишон доданд ва чуноне дидем, ин мавзӯ дар мачолису сӯхбатҳо ва матбуоти Тоҷикистон бозтоби густурда дошт. Дар робита ба чӣ шахсияте будани Устод Раббонӣ аз ин зиёд матлабе матраҳ кардан ниёз намебинам, зеро ӯ як шахсияти чахонист ва ӯро хама мешиносад. Фақат як нуқтаро арз кардан мехоҳам, ки дар Афғонистон агар касе хам Устодро ҳеҷ алоқамандаш набошад ва агар касе хам бошад, ки ӯро дӯст надорад, вале боз хам боварманд аст, ки шахсияти меҳвари Афғонистон дар ин сӣ соли ахир хамин Устод Раббонӣ будааст. Ва каси дигаре ба чуз ӯ наметавонист меҳвар бошад, яъне ҳар вақт агар чунин як мачлиси иборат аз тамоми ақвоми Афғонистон доир мешуд, ногузир раҳбар Устод Раббонӣ буд. Ба дигар касе тавофуқ намешуд. ӯ як шахсияти пазируфташуда, калидӣ ва меҳварӣ буд. Ва холо хам, ки шахид шуда, ин хам азамату шукӯҳи ӯст. Фарзан Устод Раббониро шахид мекунанд, ба хотиरे ки сомонаи фикриро дар Афғонистон бишкананд. Вақте дунё меҳост, ки Афғонистонро ба василаи Толибон ишғол бикунанд, мегиранд Аҳмадшоҳи Масъудро зери фишор қарор медиханд, тамоми нирӯҳои хоричӣ басиҷ шуда буд, то Масъудро бишкананд. Вале натавонистанд рӯҳи ӯ ва нирӯи муковимати ӯро бишкананд ва дар охир тасмиҷ гирифтанд, ки ӯро чисман аз байн бубаранд, чун меҳонистанд, агар сомонаи низомиро бишкананд, имкон меёбанд, ки хама чоғо ишғол бикунанд. Ва хамин тавр хам шуд.

Бе машвараи Устод коре кардан намешуд

Аммо аз ин ходиса даҳ сол мегузарад, ки дуруст аст, аз лиҳози низоми хама чизро шикастанду гирифтанд, аммо ҳар сӯ нигоҳ мекарданд, як чизи дигаре вучуд дорад. Як такагоҳе буд. Хама мутавачҷеҳ мешуданд, ки дар ин ё он масъала назари Устод Раббонӣ чист. Ва дар хама чои Афғонистон харфу андешаи Устод Раббонӣ муҳим буд ва таъсир дошт. Харчанд Масъудро аз байн бурданд, вале фикри мубориза, роҳи чиҳоду муковимат ба василаи Устод Раббонӣ зинда буд. Вақте ки Устод Чабхаи муттаҳид месозад, тамоми ақвоми Афғонистон аз тоҷику паштуну узбаку ҳазора, чапу рост, коммунисту мусалмону харҷи хаст, хама дар он гирди хам меоянд ва аз ӯ пуштибонӣ мекунанд. Ва ба раҳбарӣ хам ӯро мепазиранд. Вақте Шӯрои Сулҳ сохтанд, дар он хама

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

аквоми Афғонистон, ахзоби ҷиходиву гайриҷиходӣ чамъ омаданд ва ногузир сари масъалаи раҳбари ин Шӯро будани Устод Раббонӣ тавофуқ карданд. Ба ин асос метавон гуфт, ки дунё мутаваҷҷеҳ шуда буд ба шахсияти Устод, ки коре дар Афғонистон бидуни машварат бо Устод наметавон кард. Ва нирӯҳое алоҳида ва ҳам касоне, ки гаразе доштанд, ки ҳамаи мову шумо инро медонем, ин ҳамаро таҳаммул кардан барояшон душвор шуд ва дигар бузургӣ ва нуфузи Устод Раббониро таҳаммул кардан натавонистанд.

Толибон муллоҷарошӣ карданд нашуд, зеро Муллои асл зинда буд

Устод Раббониро ба хоҷаи он шахид карданд, ки ӯ ба манӯфеъи толибон кор намекард ва то замоне, ки Устод Раббонӣ зинда хаст, Толибон машруъияти динӣ ёфта наметавонанд. Бо вучуди он ки Толибон харҷи талош мекунанд ва ҳудро пешвои дин каламдод медонанд, ҳудро мусалмони асл мегӯянд, бо шарру фасод ҷанг эълон мекунанд, аммо мебинанд, ки ҷаҳон онҳоро ба унвони пешвои динӣ намепазирад. Мебинанд, ки то Устод Раббонӣ хаст, машруъият намеёбанд, чун ӯ дар ҷаҳон ба хайси як пешвои динӣ ва ҷиходӣ шинохта шудааст. Покистон ҳам медонист, ки Устод Раббонӣ хостору пойбанди як Афғонистони воҳид ва мустанки аст ва меҳоҳад, ки Афғонистон дар меҳвари худ бичарҳад. Ва онҳое меҳоҳанд, ки аз Афғонистон чун аз як пойгоҳи стратезики худ истифода бикунанд, аз он чун як ақибоҳи низомӣ кор бигиранд, манӯфеъашон бо толибон як аст. Қудратҳои дунёӣ, ки то қаронаи Хинду Чину марзҳои Русия расидаанду дастӣ тачовуз ба сӯи Афғонистон дароз кардаанд, онҳо ҳам дар шаходати Устод Раббонӣ манфиаташонро мебинанд. Устод Раббонӣ ба симати як сиёсатмадори ботачриба кӯшиш мекард, ки манфиату амнияти минтақа ва кишвараш хифз шавад. Ба хусус дар кишварҳои минтақа нооромӣ нуфуз накунад. Ва ба хусус дар Тоҷикистон амну амонӣ хифз шавад. Ва барои қудратҳое, ки меҳоҳанд вазъи минтақа ноором бошад ё амнияти суботро ҳалалдор созанд, вучуди ҷунин шахсияте таъсиргузор мисли Устод Раббонӣ қобили таҳаммул нест. Ва дар Афғонистон ҳам аксари афроди қалидӣ ва шинохта, қумондонони ҷиходӣ ва раҳбарони вилоятҳо аз нафарони Устод Раббонӣ, аз ҳампаймонҳо ва шогирдонӣ ӯ ҳастанд. Аз ин лиҳоз то вақте ҳузури Устод Раббонӣ хаст, ҳеч нирӯи гайр ва тачовузгар наметавонад нуфуз ёбад.

Акнун навбати куштани ҳамсафони Устод Раббонӣ расид

Ва бо шаходати Устод Раббонӣ мархилаи дуввуми иқдоми душманони Афғонистон оғоз меёбад, ки иборат аз он аст, ки афроди саршинос ва ҷонибдорони Ҷро дар марказ ва вилоят аз байн бубаранд. То дигар афроде сари қор биёяд, ки дилсӯзӣ ва эҳсоси ватандорӣ нашошта бошанд. Ба ин асос манфиати ҷанд ниру бо ҳам ягонагӣ пайдо кард ва ин тавтеъаи нангин амалӣ шуд. Ва барои анҷоми он амали гайриинсонӣ ва гайримусалмонӣ як покистониро масъул карданд, як покистони чавон, ки ба Афғонистон шинохте надорад ва харҷи барояш гуфтанд ва дар зехнаш гузоштанд, бовар кард. Дар Афғонистон ҳама медонанд, ки куштани Устод Раббонӣ на аз лихози динӣ чоиз асту на аз лихози миллӣ, барои ҳамин мубтакирони он амали нангбор таъба як покистони ноғох карданд, ки алоқе ба Афғонистон надошт. Худо накунад, вале эҳсос мешавад, ки дар набуди Устод Раббонӣ нооромӣ бештар мешавад. Ва ин нооромӣ ногузир ба Осиёи миёна низ таъсир хоҳад дошт. Ман намедонам, ин кишварҳои ҳамҷавори Афғонистон ва ҳам Русия, ки дар Осиёи миёна манфиатҳои геополитикӣ дорад, чӣ қор дар роҳи амну суботи ояндаи хеш метавонанд бикунанд, вале бардошти ман ҳамин аст, ки он нируҳе, ки ба Афғонистон омадаанд, хатман манфиате, ҳадафе дигар ҳам доранд, чунки дар Афғонистон қизи зиёде барои бурдан нест. Инҳо барои сарқубии толиб наомадаанд, Афғонистон дар замони Масъуд ҳудуд танҳо бо толибон меҷангид. Ин 40 кишваре, ки имрӯз дар Афғонистон аст, он замон дар ақиба толибон буданд, толибро ҳимоят мекарданд ва Аҳмадшоҳи шаҳид танҳо бо нируҳои хеш бар алайҳи он ҳама меҷангид. Ҳамин кишварҳо буданд, ки вилояти Афғонистон яке паси дигар ба толиб таслим мешуд ва қудратро дар Афғонистон ба толибон ҳам ҳаминҳо дода буданд.

Мақсад аз эҷоди Толибон шикастани Қину Русия аст

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Чун толибон кудратро ба даст гирифтанд, паштунхоро ҳам, ки барояшон ваъдаи мансабу вилоёт дода буданд, аз ёд бурданд ва паштухо ҳам диданд, ки дар раъси кудрати вилоятҳо нафароне аз Панҷоб нишастаанд. Кумандон ҳам панҷобӣ шуду воли ҳам ва сарони кабоили паштунро нобуд карданд. Биноан дар Афғонистон ҳеч кавме, ҳеч миллияте толибро намехоҳад. Толиб имрӯз ба зӯри он кудратхое, ки аз он химоят мекунад, бар по рост истодааст. Агар хамин мудофиъинаш набошанд, толиб дигар мачоле барои будан надорад. Толиб дар Афғонистон ва эҳёи дубораи он ба хотири он аст, ки ӯ як сарбози ройгон аст. Дар Афғонистон андеша хамин аст, ки толиб як нирӯест барои раҳна задан ба Осиёи миёна, барои ноором сохтани авзоъи минтақа. Ва минтақаи Осиёи миёна ва Кафқоз сарватҳои зиёди табиӣ, нафту газ дорад ва ҳам мехоханд ин ҷо нуфузи ду кудрати ҷаҳонӣ Чин ва Русияро заъиф бисозанд. Ва чун ин манотик ба ҷангу ноамнӣ гирифта шаванд, Чину Русия ҳам масруфи нишондани оташи ҷанг мешаванд ва камтар пешрафт мекунад, заъфи иқтисодӣ мебинанд. Бисёриҳо бар ин назаранд, ки толибонро ба хамин хотир нигоҳ медоранд, парвариш мекунад ва агар қасе ҳам аз хамин нақша дастгирӣ накунад, ба хусус афроди саршиноси Афғонистон, ки ба ҷиҳати ҳамсоягӣ ва ҳамқавмӣ ба кишварҳои Осиёи миёна эҳсоси хайрхоӣ доранд, яке пайи дигар аз байн бурда мешаванд. Онҳо мехоханд афроде дар Афғонистон сари қор бошад, ки хидматгузашон бошад ва ишқу алоқе ба тоҷику Тоҷикистон ва дигар кишварҳои минтақа надошта бошанд.

Устод Раббонӣ хостори сулҳи боадолат буд

Раҳматқарими Давлат:

Ташаккур оқои Ориёнфар, ки ростӣ, моро дар муаррифии вазъи Афғонистон ва барномае, ки дорем, хеле кӯмак кардед. Барои он ки бисёр мушкил аст ба ин мардум бифаҳмонем, ки толибон дӯсти шумо нестанд. Мо бояд дар ин маврид фикр кунем, ки ҳадафи толиб билохира танҳо Афғонистон нест ва воқеъият он

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

аст, ки Тоҷикистон ва минтақа имрӯз дар баробари як қолиши бузург қарор гирифтааст ва ҳар рӯз ин қолиш ҷиддитар мешавад ва албатта ҳоло меҳоҳам дар мавриди барномаҳои давлати Тоҷикистон сари ин қазия сӯҳбат шавад, аз ин рӯ аз Сайфулло Сафаров, ки бо Устод Раббонӣ робитаи хубе дошанд, меҳостам чанд суҳбате сари мавзӯи баҳси мо бигӯянд.

Сайфулло Сафаров, муовини раиси Маркази татқиқоти стратегӣ:

Устод Раббонӣ аз шахсиятҳои саршиноси минтақа ва аз ҷеҳраҳои меҳварии ҷангу сулҳи Афғонистон буд. Дар тамоми давони ҷангу сулҳи Тоҷикистону Афғонистон Устоди шодрон дар умқи он ҳаводис ва дар сарғаҳи қори ҷангу сулҳ қарор дошт. Ва Ё ҳамеша талош бар он мекард, ки низоъи мо тоҷикон ба як зудӣ хомӯш шавад ва сулҳ дар Тоҷикистон пойдор гардад. Ва дар чанд сӯҳбате, ки банди ба ҳайси раиси Маркази байнулмилалии ҳифзи сулҳи Осиё бо ин марди шариф дошам, ки дар яке аз онҳо устод Мӯъмин Қаноат ҳам ҳузур дошт, ман барои худ зиёд ҷизҳоро омӯхтам ва вақте аз сулҳ меғуфт, таъкид мекард, ки сулҳ низ бояд боадолат бошад. Дар фалсафаву андешаи Устод Раббонӣ мағҳуми сулҳ ҳамин буд, ки он бояд омехта бо адолат ва пос доштани ҳақ ва эҳтиром гузоштан ба воқеъияту ҳақиқат риоят шуда бошад. Ё меҳост, ки дар Афғонистон сулҳу оромие бошад, ки аз он тамоми ақвому ақшори қомеъа баҳраманд ва розӣ бошанд. Моҳи март соли 2001 банди як сӯҳбате ҳеле тӯлонӣ ва як ба як бо Устод дошам.

Устод Раббонӣ Тоҷикистонро зиёд дӯст медошт

Ман аз таҷрибаи сулхи тоҷикон гуфтам, ки Устод ҳам дар ин бора зиёд чизхоро медонист ва ӯ медонист, ки механизми сулхи Тоҷикистон барои эҷоди тафохум ва мусолиха дар Афғонистон он қадар дархӯр нест, чунки воқеъият, авомил ва вазъияти он кишвар дигар аст. Вале баъзе аз пешниҳодоти бандаро хуш пазируфтанд. Ҳамон сол ман барояшон гуфтам, ки талаш кунед то ба як сулҳу ҳамдигарфаҳмӣ бирасед, чун вақти зиёд надоред ва то охири ҳамаин соли 2001 фурсат доред. Баъди чанд сол аз ин мулоқот Устод Раббонӣ тавассути сафири мо дар Афғонистон ҷаноби Имомов бароям паём фиристод ва гуфтааст, ки ба оқои Сафаров бигӯед, ки ҳамон вақт барои мо ҳақиқатро гуфта будааст, вале мо онро ҷиддӣ нагирифтём. Устод ба Тоҷикистон ва ба мардуми мо меҳру муҳаббати аҷоиб доштанд. Моро, яъне тоҷиконро зиёд дӯст медоштанд. Ҳамеша ба ҷониби давлатӣ таъкид мекарданд, ки бо оппозитсионӣ хеш аз сулҳ кор бигиред, онҳо ҳам фарзандони Тоҷикистон ҳастанд. Ва дар ҳамон паёми хеш, ки Устод Раббонӣ тавассути Абдуллоҳи Раҳнамо ирсол дошта буданд ва он дар "Миллат" ба нашр расид, эҳсос мешуд, ки Устод як дӯст ва хайрхоҳи мо, як бародари бузурги мо ҳастанд ва барои тақдири миллату кишвари мо бепарво нестанд. Ӯ ҷонибдори оромии комили Тоҷикистон буд, зеро хубтар аз ҳама ва беҳтар аз ҳар касе медонист, ки сулҳу оромиш ҷӣ неъматӣ бузургест ва бе он наметавонад ҳеч кишваре пешрафт дошта бошад.

Амрико ба Афғонистон омаду ҳамҳамаи Толибон шикаст, ҷаро?

Раҳматқарими Давлат:

Оқои Сафаров, шумо аз даҳ соли пеш ёд кардед ва нагуфтед, ки акнун ҷӣ бояд кард, дар муқобили он ҷӣ, ки дар Афғонистон имрӯзҳо мегузарад, аз ҷӣ роҳу аз ҷӣ тадбир бояд кор гирифт. Акнун, ки ғамхори сулҳу оромиши Тоҷикистону тоҷикон, шахсатуни

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

муковимати миллӣ дар Афғонистонро аз байн бурданд, вазъи минтақа дар набуди Устод Раббонӣ чӣ мешавад? Назари Шумо дар ин бора чист?

Сайфулло Сафаров:

Ростӣ, албатта вазъият хеле душвору печида аст, алъон дар бораи паёмади вазъи сиёсӣ дар минтақа ман ин чо чизе гуфтани нес там. Баъзе гапхое хаст, ки мутаассифона наметавонам ин чо ва алъон бигӯям. Барои хамин аз дигар бародарон хохиш мекардам, андешаҳои хешро иброз намоянд.

Раҳматкарими Давлат:

Саломат бошед. Мо ин чо Давлати Усмонро бо худ дорем, ки бо Устод Раббонӣ бештар аз дигарон дидор ва ҳамкорӣ доштан ва вазъияти Афғонистонро ҳам хуб дарк мекунам. Аз ин рӯ мехостем сӯхбати эшонро бишнавам, ки чӣ бояд кард?

Давлати Усмон, сардори Ситоди Иттиходи собики муҳолифини тоҷик дар солҳои 1993-1997:

Ба номи Худованди бахшоянда ва меҳрабон. Ташаккур арз мекунам ба оқои Раҳматқарим ва дигар бародарон. Мулоқоти аввалини мо бо Устод Раббонӣ 19 декабри соли 1992 иттифок уфтода буд ва бори охирин ду рӯз қабл аз шаҳодаташон бо Ӯ дар Техрон, ки ҷаноби оқои Сайидумар Хусайнӣ ҳам ҳузур доштанд, дидор ва сӯҳбат карда будем. Шаби душанбе мо бо ҳам мулоқот доштем ва фардоҷаш, яъне рӯзи сешанбе Устод ба шаҳодат расиданд. Чун ин ҷо аз ман суъл шуд, ки ҷӣ бояд кард, ман сари шахсият ва бузургии Устод Раббонӣ сӯҳбат намекунам ва сари қору талошу пайқори ин шахсияти таърихӣ як қонфронсу ду ва дах нишаст оростану сӯҳбат қардан ҳам қам аст. Ман ин ҷо меҳоҳам дар бораи вазъияти минтақа суҳан бигӯям. Агар мо қазияро ба ду бахш тақсим қунем, масъала хеле рӯшан мешавад. Бахши аввал ин ки ин масъала қазияи доҳили Афғонистон аст ва бахши дуввум он аст, ки ин масъала як қазияи байнулмилалӣ аст.

Ними қаҳон бо Афғонистон зӯрӣ дорад. Зӯри қасе меқасад?

Мутаассифона қишвари Афғонистон дар тӯли беш аз як аср аст, ки ба майдони қавгонбозии абарқудратҳо ва манфиатқӯиву тоҳтутози зӯргӯёни қаҳон табдил ёфтааст. Агар аз огози бозии бузург, яъне аз соли 1880 шурӯъ биқунем ва баъдан ҳам меқинем, ки як муддати хеле қӯтоҳ аз миёнаи солҳои сиюм то авоҳири солҳои 70- уми қарни XX ин қишвар ором буд ва дигар дар маҷмӯъ гирифтори ноамниву қангу қашмоқашҳои сиёсӣ будааст. Дар огоз ду қишвар сари Афғонистон баҳсу талошу даъво доштанд, имрӯз ними қаҳон бо Афғонистон қангу парқошу талошу зӯргӯӣ дорад. Ин ҷо гуфтанд, ки Амрико омаду толиб об шуд. Шоқд дар ин набарде, ки дар Афғонистон ҳаст, аз толиб танҳо ном бошад, нишон нест. Имрӯз ҳеч қавму миллияте дар Афғонистон таҳаммули онро

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

надоранд, ки як нирӯи мусаллахи аҷнабӣ дар кишварашон қарор дошта бошад. Агар мо қазияи имрӯзаро ба ҳамон қазияи вуруди Шӯравӣ ба Афғонистон муқоиса кунем, тақрибан айни ҳол аст. Ҳамин Шӯравӣ ҳам бо хандаву шӯҳӣ вориди Афғонистон шуд ва чун як- солу ду сол истоду андешаи хорич шуданро накард, болояш тохтанд ва шармандаву сарафканда берунаш қарданд. Имрӯз Амрико ҳамон нақши Шӯравиро ба худ гирифтааст. Ва Амрико ҳам имрӯзу фардо дар ҳамон вазъияте, ки Шӯравӣ гирифта шуд, дар ҳамон вазъ қарор мегирад. Ин қор шуданист.

Роҳи гузари Амрико аз Афғонистон қучост?

Дар Ветнам вақте як укёнузи бузург дар пушташ буду аслиҳаву муҳиммоташро бемалол мекашиду меовард ва ба шикаст мувҷех шуд, гумон мекунад дар Афғонистон вазъи Амрико хуб аст? Не, Амрико дар Афғонистон хеле вазъи душворе дорад. Аввал бо роҳи Покистон ворид шуд, агар имрӯз аз ҳамон роҳ берун равад, ба як балои азиме рӯ ба рӯ мешавад. Танҳо як роҳ дорад ё аз тариқи осмон меравад ё аз қаламрави кишварҳои собиқи Шӯравӣ ва албатта бо иҷозаи Русия. Дар маъсалаи он ки қанг ба кишварҳои Осиёи марказӣ қашада мешавад, аз сад эҳтимол даҳ эҳтимол вучуд дорад. Аммо ман фикр мекунам, ки қазияи Амрико ва НАТО дар Афғонистон ҳал мешавад. Ё Амрикову НАТО мардуми Афғонистонро ба ҳоли худ меғузоранду мераванд, то ин мардум худашон ба тақдирӣ имрӯзу ояндашон рақам бизананд, ё муноқишоту ноамнӣ вусъат меёбад ва Амрико маҷбур тарқи Афғонистон мекунад. Аммо мо дар нисбати мардуми Афғонистон, ки ҳамсоҷаи мо ҳастанд, нисбат ба тақдирӣ тоҷикони Афғонистон бетафовут нестем. Сарнавишти мову онҳо бо ҳам гирех хӯрдааст, он қизе, ки дар Афғонистон меғузарад, мо ҳамеша онро дунбол меғирем, то як сулҳу оромии қомил дар Афғонистон пойдор шавад.

Раҳматқарими Давлат:

Ташаккур оқои Давлати Усмон, яъне назари Шумо ин буда, ки толибон ҳеч хатаре надоранд?

Давлати Усмон:

- На, ман гуфтани ҳастам, ки охишта- охишта кудрат ва қор аз дасти Толибон берун меравад. Банда соли 2007 бори охирин дар Афғонистон будам ва бародарони афғонӣ мегуфтанд, ки холи мебинед, мо ин амрикоихоро чӣ тӯр мекунем. Ва холо мебинем, ки дар ҳақиқат онҳоро "чӣ тӯр" қарда истодаанд.

Оё Устод Раббонӣ шахсияти фочеавӣ буд?

Раҳматқарими Давлат:

Ташаккур. Ва мехостам аз устод Рашид Ганӣ Абдулло бипурсам, ки то кучо бовар кунем ба ваъдаи устод Давлати Усмон, ки мегӯянд, толибон зиёд таҳдид нестанд ва хатари зиёде ба амнияти минтақа надоранд.

Рашид Ганӣ Абдулло:

- Пеш аз он ки бевосита ба ин суъол ҷавоб диҳам, мехостам бигӯям, ки чун сухан дар бораи Бурхониддини Раббонӣ аст, албатта ӯ як шахси пурфочиа буд. Чаро? Агар масири сиёсиашонро аз ҳамон лаҳзае, ки раисҷумҳур шудан мулоҳиза кунем, мебинем, ки ҳар сол аз соли пеш нуфузашон, нуфузи сиёсиашон камтар мегашт. Соли 96, моҳи декабр дар Хустдех будам. Он вақт воҳӯрии сарони Тоҷикистон ва Сайид Абдуллоҳи Нури буд. Як чиз ба назарам хеле аҷиб намуд. Ман дар он ҷо аз чоғибди афғонҳо ду гурӯҳро дидам. Ин ду гурӯҳ дар ҳамон пайраҳҳои Хустдех рафтуо доштанд ва ҳеҷ ба ҳамдигар тақрибан вонамехӯрданд. Яке гурӯҳи сиёсатмадорон, ки сарварашон Аҳмадшоҳи Масъуд буд ва гурӯҳи дигар он сиёсатмадороне, ки дар раъсашон домолло Бурхониддини Раббонӣ буданд. Ва танҳо Исмоилхон ба фикрам байни ин ду гурӯҳ рафтуомад доштанд. Аз ин ҳулоса баровардам, ки аслан дар он шароите ки мубориза буд, доруғири мусаллаҳона буд бо толибон, домолло Раббонӣ тақрибан як нуфузи сиёсии шахсӣ доштанд, на бештар аз ин. Ва ин фочиа аст барои инсон, барои сиёсатмадор. Ва чунин ба назар мерасад, ки танҳо касе метавонад аз нуфузи сиёсии худ бархӯрдор бошад, ки агар дар дохили худ муборизааш барои нигоҳ доштани султаи худ хеле кавӣ бошад, вағарна ӯ сиёсатмадор нест ва барвақт ё бевақт маҷбур мешавад ё маҷбураш мекунад аз сари султа биравад. Он чизе, ки феълан шуд тақрибан ниҳоятӣ анҷоми хатмии ҳамон масир буд, яъне аз байн рафтани сиёсии домолло Раббонӣ бо аз байн рафтани ҷисмонии ҳадашон бо ҳам мувофиқ омад.

Чаро танҳо Раббонӣ Устод буд?

Вале ба назари инҷониб шояд окои Раббонӣ ягона шахсе буданд дар Афғонистон, ки аз мафхуми "Устод" бархӯрдор буданд. Чаро? Чун беш аз касони дигаре аз сиёсатмадорони афгон муборизи раванди сулхофаринии тоҷик буданд. Аз ин рӯ огоҳ буданд, хабар доштанд ва тақрибан рохҳои ба ҳам овардани мардумро медонистанд. Мушкила дар он буд, ки нуфузи сиёсӣ барои амалӣ гардонидани он чизе, ки фикр доштанд, дар зехнашон буд, дар дасташон набуд. Хамин як фочиаи ҳамон инсон хамин тавр будааст. Роҷеъ ба толибон ин дуруст аст, ки муваккат, аз қадам лихоз, аз он лихоз, ки ҳаракати толибон ҳамагӣ раддулфеъли як воқеъият буд, як ҷавобе буд ба он воқеъияте, ки ба сари Афғонистон омад. Ва хангоме ки ин воқеъият аз байн равад, шояд ба қавли Давлати Усмон, замоне он аз байн ҳам равад, вале ин радул феъл буд. Раддулфеъл ба воқеъияте, ки кишвар зери тасаллути кумандонҳои гуногун буд ва ҳар кумондон барои ҳудаш як фазои ҳуқуқӣ, як пахнои ҳос дошт ва мардум мӯхтоҷи нирӯе буданд, ки ғавқи ин кумандонҳо бошад ва тавонанд ба ҳар ҳол як низоми бад бошад, ҳашиш бошад, саҳт бошад, вале низом бошад ягона ва барои ҳама, яъне як низом бошад.

Ва мардум дастгириаш кард толибро ба сурати умум, вағарна наметавонистанд дар якуним сол тамоми кишварро зери тасарруф бигиранд. Дуруст аст, ки ибтидои ин ҳаракат аз ҷониби кишварҳои Ғарб тайид шуда буд, сохта шуда бошад, вале он ҳам дуруст аст, ки баробари кудратманд шудани он нирӯ барои ҳудаш обрӯ пайдо кард. Баъдан ҳадафҳои миллӣ, умумиафгонӣ болотар гаштанд, аз ин рӯ онҳо бо ғарбиён дар ду тарафи сангар шуданд.

Бо толибон бояд робита дошта бошем, яке сари кудрат биоянд, ҷӣ кор мекунем?

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Шумо гуфта будед дар ибтидо, ки тоҷикон ҷӣ бояд кунанд. Тоҷикҳои Тоҷикистон бояд пеш аз ҳама амалгаро бошанд. Аз он лихоз, ки мо имрӯз бихоҳем ё нахоҳем имрӯз нирӯи низомии аз ҳама дастболо боз ҳам толибон ҳастанд. Онҳо мубориза бурда истодаанд. Барои мо тоҷикон ёрии мо бояд аз як ҷиз иборат бошад. Мо бояд ҳаракат кунем бо таҷя, бо истинод ба таҷрибаи ҳудамон ҳамаи тарафҳои даргири Афғонистонро ба сулҳ даъват кунем. Вазифа ва рисолати аслии тоҷикон бояд ҳамин бошад. Дуввум ин ки мо ҳамчун давлати мустақил бояд бо ҳама нирӯҳое, ки дар Афғонистон ҳастанд, дар робита бошем. Бо ҳеч кадоми онҳо аз лихозии ақидатӣ, сиёсӣ ва харҷӣ бошад, ҷапа набошем. Ва бо хар кадоми онҳо робита дошта бошем.

Раҳматқарими Давлат:

Бо толибон ҳам?

Рашид Ғанӣ Абдулло:

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

- Аз ҷумла бо толибон ҳам. Ва пеш аз ҳама толибонро ҳам водор созем, ташвиқ кунем, ки вориди сулҳ шаванд. Агар Худо накарда зидди ягонтои онҳо шавем ва пагоҳ ҳамин мардум сари қудрат, ки омаданд, соҳиби давлат шуданд, ҷӣ тӯр шумо метавонед бо онҳо дар робита бошед?! Биноан тоҷикон бояд дар як ҷиз бошанд, коре, ки дар Афғонистон аст, ин кори худӣ афғонҳо аст. Сулҳе, ки мекунад, худашон мекунад, ҷанге, ки мекунад, худашон мекунад. Мо фақат як ҷиз меғӯем, ки агар илоҷаш бошад, ҷангро камтару гуфтушуниди сиёсиро бештар кунанд.

(Анҷом)

Амрико омад, Толибон аз Афғонистон гум шуданд

Раҳматқарими Давлат, гардонандаи Мизи гирд:

Аз оқои Сайидумар Хусайнӣ хошиш мекунам, то баҳси моро идома бидиҳанд. Марҳамат.

Сайидумар Хусайнӣ, муовини аввали раиси ХНИТ, вакили Маҷлиси намояндагон:

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

-Ба номи Худованди бузург. Қабл аз хама салом арз медорам ва сипос меғӯям ба дастандаркорони ин ҳамойиш, ки ба хотири Устоди бузургвор як чунин махфилеро ташкил кардаанд. Ин ҷо дар бораи Устод Раббонӣ харфҳои хубе гуфта шуд, ки шояд мо аз он зиёд гуфта натавонем ва мо ҳатто худро сазовори он намебинем, ки шахсиятеро чун Устоди бузургвор муаррифӣ бикунем. Танҳо ҳамин, ки банди аз суҳанронии ҷаноби оқои Ориёнфар бисёр илҳом гирифтаам ва андешаи ман ҳам қаблан ҳамин буд, ки аз замони зуҳури толибон ва баъдану то имрӯз кишвари Афғонистон аз ҷое дигар идора мешавад. Ва бо он хама нирӯ ва таҷрибаи бузурги ҷангӣ ва истеъдоди ғавқулодаи сипахсолорие, ки шахид Масъуди бузург дошт, мо як рӯз шохид шудем, ки ӯ ҳам натавонист бар Толибон пирӯз шавад. Ҳатто ба самти шимол ақибнишинӣ кард, вале пешрафти толибро боздошт. Вале он нирӯи толиб, ки зиёд васфаш мекарданд ва қудратмандаш медонистанд аҷобат ин аст, ки ба мучарради ворид шудани Амрико ва ҳампаймононаш ба ҳоқи Афғонистон якбора он қудрат нест шуд, об шуд зеро замин ё ба осмон парид. Пас, ҳулоса ин аст, ки толиб соҳтаву парвардаи он қудратхоест, ки меҳоханд дар лаҳзаҳои барои ҳудашон зарур, барои эҷоди нооромӣ ва аз байн бурдани суботи минтақа онро истифода бикунанд.

Мо барои ҳамлаи Толибон омодагӣ дорем?

Инро ҳам аз эҳтимол набояд дур гирифт, ки қудратҳои зӯргӯ меҳоханд аз толиб барои эҷоди ноамнӣ дар кишварҳои минтақа истифода бикунанд. Аз ин рӯ кишварҳои Осиёи миёна бояд ин мавзӯро ҷиддӣ бигиранд ва дар бораи шакли шеваи бархӯрд бо ин хатарҳои эҳтимолӣ бояд барномаҳои мушаххас дошта бошанд. Мо аз шаходати Устод Раббонӣ хеле ғамгин ҳастем ва аз Худованд меҳохем, он неъматеро, ки гирифтааст, барои мардуми Афғонистон ва ба хусус барои миллати тоҷик бехтарашро ато фармояд.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Раҳматқарими Давлат:

Ташаккур аз Шумо бародар Хусайнӣ. Оқои Сайфуллоҳзода, Шумо суъоле доред?
Бифармод!

Хикматуллоҳ Сайфуллоҳзода, сардабири нашрияи "Начот" :

- Бале, ман як суол дорам ба ҷаноби оқои Ориёнфар, ки як гуна гузориши хубе қарданд
дар мавриди вазъи Афғонистон ва пурсиши ман ин аст, ки бо ҷониби дигар сари
музоқирот нишастани Устод Раббонӣ таҳмилий буд, ё воқеияти имрӯзи Афғонистон ва
ҷаро Устод Раббонӣ бо он хиради воқо, ки доштанд, раҳбарии Шӯрои Олии Сулхро
пазируфтанд ва рафтанд сари музоқирот бо Толибон? Ин ниёз буд, ё он як амали
таҳмилий буд? Ташаккур!

Раҳматқарими Давлат:

Хошиш мекунам аз устод Ориёнфар то ба суъоли чаноби Сайфуллохзода мушаххасан
посух бигӯянд.

Устод Раббонӣ назир надошт, беҳамто буд

Шамсулхаки Ориёнфар:

- Вакте дар Афғонистон нирӯҳои дигаре омад, ягона ҳадафашон ҳамин буд, ки Устод Раббониро аз сахнаи сиёсӣ дур бикунанд. Устод Раббонӣ меғуфтанд, ки давлати конунӣ ҳаст, биед бишинем, маслиҳату машварат кунем, аммо рафтанд дар Бонн ва тасмим гирифтанд ба таъсиси давлате, ки Устод Раббонӣ мақом надошта бошад ва то ҷое як замон ба ин ҳадафашон расиданд, чун Устод ҷисми зинда буд, чоғибдоронаш ҳам зиёд буд, дар талош буд ва боз ҳам ниёз пеш омад ба ҳарфи Ё, ба кӯмаки Ё. Ва Устод Чабхаи муттаҳидро сохт, ворида рақобат дар интиҳоботи парламонӣ шуд ва билохира номзади ин Чабха раиси Мачлиси намояндагон интиҳоб гардид. Ва ин кудрату нуфузи Устод Раббонӣ буд, ки он касеро, ки пеш андохт, ҳамон раиси Мачлис шуд. Устод боз кудрати хешро ба намоиш гузошт ва дунё ҳам дид, ки бо Устод ҳарчӣ қадар муқобала бикунанд, Ё бештар нирӯ мегирад ва муқовимат нишон медиҳад. Аз ин рӯ кӯшиш карданд, ки Устодро ба худ наздик бисозанд. Асли дигар ин буд, ки вақте Шӯрои Сулҳро сохтанд, аз ҳама аҳзоби ҷиҳодӣ ва ҳама ақвом дар Афғонистон қасе дигар ҳамсону ҳамтои Устод пайдо накарданд, ки ин Шӯро роҳбарӣ бикунанд, Сибгатулло Мучаддадӣ даъво дошт, ки раис шавад, аммо ҳама ба ӯ муқобил буд. Ва ноғузир Устод Раббониро раҳбар таъин карданд. Устод Раббонӣ ҳудаш ҳам як навъ боварманд буд, ки метавонад дар ин симат барои мардуми Афғонистон, барои оромиши кишвараш як коре бикунанд.

Хузури Устод Раббонӣ ҳукумати Карзайро машрӯъият мебахшид

Ва шаходаташ ҳам ба хамин хотир буд, ки ӯ раҳбарии ин Шӯро пазируфт. Ва ҳама дар дохили Афғонистон ва ҳатто толибони дохилӣ Устодро бовар мекарданд, ба харфаш гӯш доштанд ва ӯ мардуми Афғонистонро муттаҳид сохта буд. Он толибоне, ки дар хориҷи Афғонистон ҳастанд, онҳо барномаи худ ва роҳбарони худро дар ҳамон берун доранд. Ва барои Карзай ҳам хузури Устод Раббонӣ дар сахнаи сиёсат як навъ машрӯъият буд. Хостанд ин машрӯъиятро аз Карзай бигиранд ва агар сулҳ шавад, он барномаву нақшаҳое, ки қудратҳои зӯргӯ доранд, амалӣ намешаванд. Устод Раббонӣ бовараш ин буд, ки дар Афғонистон ҳеч коре бо ҷанг ба анҷом намерасад, аз ин рӯ меҳост то як қори хайре анҷом дода бошад. Баъзе дӯстон аз мо мепурсанд, ки шумо то чӣ вақт ҷанг мекунад? Мо аз ҷанг безор шудаем. Ва Устод Раббонӣ ҳам аз ҷанг безор шуда буд ва сулҳ меҳост. Ҳама дунё ҷангашро дар Афғонистон мекунад, Шуравӣ омад ҷангашро дар Афғонистон қард, Амрико ва НАТО ҳам ҷангашонро дар Афғонистон мекунад, самолётҳои бепилоташонро дар ҳоки Афғонистон озмоиш мекунад. Афғонистон маркази татбиқоти озмоиши ҳар навъи силоҳ шудааст. Ва Устод дар қори сулҳ муваффақ ҳам буд, аз хамин хотир ӯро аз байн бурданд.

Террор асосан зодаи ғарб аст

Раҳматқарими Давлат:

Саломат бошед. Холо биёед окои Мехмоншоҳ Шарифзодро бишнавам . Бифармоед.

Мехмоншоҳ Шарифзода, таҳлилгари масоили сиёсӣ ва иҷтимоӣ:

- Дар минтақае, ки мо зиндагӣ дорем, дар ҳақиқат таърихи нав шакл гирифта истодааст ва имрӯз мебинем, ки он арзишҳои демократӣ ва либералиро, ки хоستانд дар Афғонистон паҳн кунанд, натавонистанд ва ба мушкил мувҷеҳ шуданд. На мушкилоти мардуми Ироқ ҳал шуд, не мушкили Афғонистон. Имрӯз мебинем, ки арзишҳои демократӣ- либералӣ дархӯри мардум нестанд ва дунё ба арзишҳои нав ниёз дорад. Вақте дар охири асри XX Афғонистон ба нуқтаи бархӯрди ду абаркудрати ҷаҳонӣ Иттиҳоди Шуравӣ ва Амрико табдил ёфт, арзиши наво бо номи террор эҷод шуд, ки аслан соҳтаи Ғарб буд. Толибону Ал- қойидаву муҷоҳиддин ин ҳама соҳтаи ҳамон абаркудратхост. Террор асосан зодаи Ғарб аст. Медонед, ки барои ҷӣ шахсиятхоро мекушанд? Барои он ки онҳо мисли як девор ҳастанд дар роҳи паҳншавии андешаву арзишҳои ғайр. Ва он қудратҳои зӯргӯ ва нирӯҳои дигар ҳам медонанд, ки танҳо дар сурати аз байн бурдани ин шахсиятҳо онҳо метавонанд ба мақсадҳои ҳеш бирасанд. Аз ҳамин хотир буд, ки Аҳмадшоҳи Масъуд ва як идда шахсиятҳои дигари саршиноси Афғонистон ва ҳамин ҷанде пеш Устод Раббониро террор карданд. Дар пушти шиорҳои бунёди ҷомеаи демократӣ Ғарб дунболи мановеъи ҳеш мегардад ва меҷоҳад хостаҳои ҳурро пиёда кунад. Ана аз ҳамин хотир шахсиятҳои қалидии Афғонистонро, ки дар муқобили амалӣ шудани хостаҳои ғарбиён мисли як девор меистанд, яке пайи дигаре аз байн мебаранд. Бояд кӯшиш кард, ки падидаи Толибон ва нуфуз ёфтани онҳо густариш наёбад. Ва ман ба ҳамин боварам, ки Толибон ҳеҷ гоҳ пирӯз намешаванд, зеро онҳо дар пайи амалӣ соҳтани арзишҳои бегона ва дар таҷя бо аҷнабиён арзи ҳастӣ доранд.

чанги афгонҳо ба хотири сулҳ аст

Раҳматқарими Давлат:

Акнун аз устод Холиқназарзода хошиш мекунам, то сӯхбат бикунанд.

Худоёберди Холиқназарзода, вазири собики умури хориҷаи Тоҷикистон:

- Ман як- ду сухан дар мавриди гуфтаҳои Рашидҷон (Рашид Ганӣ Абдулло. Шарҳи "Миллат") меҳостам бигӯям. Дар баъзе масоил ман назари мухолиф дорам. Аввал ин ки Устод Раббонӣ тавре ман шохид будам аз соли 1992 то соли 2011, то ба шоходат расиданашон як шахсияти хеле бузург ва таъсиргузор буд. Ӯ шахсияте буд, ки ҳама Ӯро эътироф ва эҳтиром мекарданд. Он чӣ, ки ин ҷо Рашид Ганӣ Абдулло гуфтанд, ки дар соли 1996 нафарони шахид Масъуд ва Устод Раббонӣ бо ҳам мулоқот намекарданд, ин як нофаҳмие буд, ки миёни ин ду шахсияти бузург ҳамон вақт рух дода буд ва ин гуна нофаҳмиҳо дар ҳама ҷаҳатҳо ва дар ҳама давру замон рӯй медиҳад. Баъди мулоқоти Хусдех шахид Масъуд мулоқоти моро бо тамоми кумондонҳои Ҷабҳаи шимол баргузор намуд ва он ҷо ҳамаи эшон гуфтанд, ки Устод Раббониро ҳамчун роҳбари ҷиход, сарвари ҳеш медонанд ва эҳтироми он кас пеши онҳо ҷойгоҳи баланд дорад. Устод Раббонӣ дар масоили низомӣ зиёд даҳлат намекард, Ӯ як шахсияти сиёсӣ ва сулҳфар буд. Ӯ як

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

сиёсатмадори тавоно ва донишманди мулохизакор буд. Маълум аст, ки ҳеч сиёсатмадори оқил дар ҷабхаи ҷанг қарор намегирад ва ҷангро қамтар хуш доранд. Ва шиори афгонҳо ҳамеша як аст: Мо ҷанг мекунем ба хотири сулҳ. Он ҷӣ, ки мо баргирифта аз андешаҳои таҳлилгарони пасошуравӣ дар бораи Афғонистон сӯхбат мекунем, ба қуллӣ аз тафаккури мардуми Афғонистон фарқ дорад. Назарсанҷиву андешарониҳои мо аз сиёсату сиёсатмадорони Афғонистон ҳеде тафовут дорад. Онҳо дар масоилу мушкилоти ҳеш диди дигар доранд. Ба хотир биёред баҳори соли 2001- ро, ки Толибон ба сарҳадоти Шуравии собиқ омада буданд. Кундуз ва Мазори шарифро тасарруф намуда буданд. Ва Аҳмадшоҳи Масъуд дар ҳамон лаҳзаи сарнавиштсоз ва ҳеле сангин гуфта буд, ки агар дар Афғонистон ба андозаи ҳамин қаполам (қалапӯш) замин бимонад, ман бо Толибон меҷангам. Ин далели бузургӣ ва ватандӯстии Масъуд буд. Агар Худое нахоста ин Толибон сари қудрат биёянд, бо тоҷикон ҷӣ қорхое намекунанд. Ба хотир биёред ин Толибон дар соли 2001 бо узбаҳо ҷӣ қор қарданд. Қатли омм қарданд онҳоро. Ҷун Дустум гурехт ва Малик гурехт, узбаҳо бесохиб монданд ва Толибон онҳоро гирифтанду тағи ҳок қарданд. Тоҷикон, ки Масъудро доштанду дигар қумондонони шинохтаи тоҷик буданд, мубориза қарданд ва Толибон натавонистанд ва ҳам андеша қарданд аз қуштори тоҷикон. Ин қорҳо набояд тақрор шаванд, дигар роҳ додан дарқор нест. Мо ҳақ ва иҷозаи нобуд қардани миллату ҳаммиллатонамонро надорем.

Рашид Ғанӣ Абдулло:

- Шумо ҳамчун шаҳрванди Тоҷикистон мегӯед, ки бояд даҳолат қард?

Худойбердӣ Холиқназарзода:

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

- Бале, ин назари шахсии ман аст, ҳамчун як тоҷик ва таҳлилхо нишон медиҳанд, ки Толибон агар рӯи қудрат биёянд, хатман ҷабру зулми зиёде болои миллати мо меоранд. Онҳо дар тафаккури шадиди феодалӣ- кабилавӣ гирифтаанд, бо онҳо намешавад аз сулҳу мусолиҳа сӯҳбат кардан.

Рашид Ганӣ Абдулло:

- Андеша кардан даркор, ки агар Толибон сари қудрат биёянд, бо мо чӣ хоҳанд кард?!

Худойбердӣ Холиқназарзода:

- Мо ҳам бояд коре бикунем, ки онҳо ҳеҷ гоҳ ба сари қудрат наоянд. Ва ҳеҷ гоҳ Толибон дигар ба қудрат нахоҳанд омад.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Раҳматқарими Давлат:

Ман фикр мекунам, аз ин дида дигар ғочае мудхистар нест, ки ҳамватанони мо, ҳамҷавмонӣ ҳамзабонони моро мекушанд, ҷеҳраҳои саршиноси тоҷикро террор мекунад.

Давлати Усмон:

- Ин ҷо ду фикри мутааззод садо дод. Он ҷӣ ки оқои Рашид меғӯяд, дуруст аст. Агар ба қорҳои дохилии Афғонистон мо даҳолати зиёдтар кунем, ҳамон оташи ҷангу ноамниро ба ҳамин ҷо мекашем. Ин ҷо ягон шакку шубҳа нест. Аммо мо метавонем бо мавзеғириҳои сиёсиамон ва бо роҳҳои дигар аз тоҷикону узбақову ҳазорақову дигар ақвоми Афғонистон ҳимоят кунем. Мо он ҷангеро, ки намехоҳем, бо ин мавзеғирии шадидамон ин ҷо қашида меорем. Аз ин хотир нуқтаи назари оқои Рашид дуруст аст. Мо метавонем, ки миёнӣ шавем. Мулоқоти мо бо мулло Умар, роҳбари Толибон аз қасе пӯшида нест. Вақте дар Шиндан тайёраи моро, ки устои марҳум Нурӣ ҳам бо мо буд, пойин қарданд ва назди мулло Умар ба Қандаҳор бурданд, дар дохили мошини мулло Умар устод Нурӣ хеле бомулоҳиза ба ӯ фаҳмонд, ки қазияи Афғонистон бо роҳи ҷанг ҳал намешавад. Устод Нурӣ ба мулло Умар гуфт, ки Мулло- соҳиб, Устод Раббонӣ қофир аст, Масъуд қофир аст, Хикматёру Сайёф қофиранд? Не, инҳо ҳама мусалмонанд, роҳбарони ҷиҳодии шумо ҳастанд. Шумо дар авҷи қудрат ҳастед, биёед мо ва оқои Давлат Усмон миёнӣ мешавем ва сулҳ бикунед. Мулло Умар қалашниковро нишон дода гуфт: «Нурӣ- соҳиб, дар Афғонистон қазияро ана ҳамин ҳал мекунад». Ин тафакқури афғонӣ аст.

Раҳматкарими Давлат:

Дуруст аст, ки ин тафаккури афгонӣ аст, вале ман ҳеч муҳоилаи Тоҷикистонро дар ум
ури сиёсии Афғонистон намебинам. Ҳеч гуна муҳоила нест ва аслан
хатто муҳоилаи
созанда ҳам нест. Каблан буд. Дар замони муковимат муҳоила буд, ки мегирифтан аз
ин ҷо соляркаву рӯгани трактору мошинхоро барои тонкҳои Шуравӣ мефиристонданд.

Ин ҷо окои Абдуллоҳи Муҳаккик ҳузур доранд. Хошиш мекунам назари ҳудро сари
мавзӯи баҳси мо бигӯед.

Толибон давлати исломии Бухоро сохтан мехоҳанд

Абдуллоҳи Муҳаккик, коршиноси масоили динӣ:

Бисмиллохир- раҳмонир- раҳим.

Ин ҷо чанд омили дигар ҳам ба ҷуз Толибон ҳаст, ки ба амнияти Тоҷикистон ва минтақа хатар дорад. Гурӯҳҳои тундраву ифротие ҳастанд, ки ин интихорихоро омода мекунанд, аз ҷумла Толибон ҳам ҷунин афроди интихорӣ доранд. Ин меъёри худкафони аз Ислом нест, ин аъмол барои Ислом бегона аст. Ҷуноне ин ҷо бародар Мехмоншоҳ зикр намуд, худкафони ва интихорӣ ин фарҳанги гарбӣ аст. Имрӯз дар манотиқи марзии Афғонистону Покистон ҳама гурӯҳҳои тундрав, аз ҷумла Толибон, Ансоруллоҳ, Хизбуттаҳрир ва Салафия бо ҳам омодаанд. Ин ҳаракатҳои тундрани динӣ се зина доранд; даъватӣ, тақфирӣ ва интихорӣ. Вазифаи уламои исломии Тоҷикистон имрӯз бояд иборат аз он бошад, ки роҳи ба ин гурӯҳҳои ифротӣ ворид шудани ҷавонони тоҷикро бубанданд. Намоёндагони ин гурӯҳҳои ифротӣ дар тамоми кишварҳои минтақа ва ҳатто Аврупову Русия ҳам ҳастанд ва ҷаъолияти ҳешро ошқору пинҳон пеш мебаранд. Бубинед, Салафия, Ал- қойида ва Хизбуттаҳрир дар Осиёи марказӣ манъ карда шудаанд, вале дар Англия ва Украина озод ҷаъолият мекунанд ва дар Малайзия конфронси байнулмилалӣ баргузор мекунанд. Вазифаи донишмандони улуми динӣ ва дунявии мо бояд ин бошад, ки аҳдофу мақсадҳои гурӯҳҳои тундрани диниро, аз ҷумла Толибонро хуб биомӯзанд ва аз хатароти он барои мардум бигӯянд. Он тундгароён барои дин гӯё худро метарконанд, вале мақсаду ҳадафҳояшон дигар аст. Толибон Тоҷикистонро ҳамчун давлат эътироф надоранд, мақсади онҳо таъсиси давлати исломии Бухоро аст. Устод Раббониро ҳам ҳадафмандона ва доништа террор карданд. Ин мувоҳисаи мо маънии онро надорад, ки мо ба қорҳои дохилии Афғонистон даҳлат мекарда бошем ё мехоҳем Толибонро ин ҷо биёрем. Мақсади мо ин аст, ки бояд бидонем, ки аз амнияти Афғонистон, аз қадом гурӯҳу ҷӣ шахсиятҳое дар сари қудрати ин кишвар будан тақдирӣ Тоҷикистон саҳт бастагӣ дорад. Он ҷӣ ин ҷо гуфтанд, ки тафакқури мардуми Афғонистон, тафакқури қалашниковӣ аст, ин ҳаҳои маҳз аст. Мардуми Афғонистон ҳостори сулҳанд, вале сулҳ қарданашон намонанд. Ин барҳӯрди тамаддунҳо як иборати соҳта, як қизи бофтаву дурӯг аст, барои шикастани рӯҳи озодихоҳии мардуми мусалмон, аз ҷумла мусалмонони Афғонистон.

Толибон се гурӯҳанд

Раҳматкарими Давлат:

Ин чо устод Комёб Чалилов меҳоханд чанд сухане бигӯянд. Марҳамат.

Комёб Чалилов, коршиноси масоили иҷтимоӣ:

-Вакте дар бораи авзои минтақа мегӯем, бояд як чизро ба назари эътибор бигирем, ки муҳит нақши муҳим дорад.

Муҳити имрӯзии минтақа ҳамин

гуна аст, ки кудратҳои бузурги

ҷаҳонӣ вориди бозӣ шудаанд. Имрӯз сиёсати кишварҳои минтақаро кудратҳои бузурги

ҷаҳонӣ зери назорати худ доранд. Вакте мо дар бораи Толибон мегӯем бояд муҳитеро

пеши рӯ биёрем, ки чӣ гуна, дар кадом шароит ва бо кумаки кадом кудратҳо онҳо рӯи қор оварда шудаанд. Ин Толибони имрӯзӣ аз Толибони аввал ба қуллӣ фарқ доранд.

Вазъияти ҳамонвақтаи Афғонистон ба гунае буд, ки он ба сулҳу субот саҳт ниёз дошт ва кудратҳои манфиатҷӯ

Толибонро ҳамчун нирӯи

сулҳхоҳ ва муттаҳидкунандаи ақвоми ин кишвар дар асоси арзишҳои исломӣ муаррифӣ

қарданд. Толибони имрӯза хоҷаҳои алоҳида доранд ва онҳо ба се гурӯҳ тақсим шудаанд.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Толибон дигар наметавонанд ё ҳам намехоҳанд бо роҳи зӯри ба қудрат бирасанд. Ва шояд дар ягон вилояти Афғонистон онҳо бо зӯри силоҳ битавонанд қудратро ба даст бигиранд. Парокандагии Толибон барои хоҷагони онҳо лозим аст, то битавонанд, онҳоро барои пиёда кардани манофеъи хеш истифода бикунанд.

Раҳматкарими Давлат:

Ташаккур устод, акнун Зафарӣ Сӯфиро мешунавем.

Зафарӣ Сӯфӣ, сардабири рӯзномаи "Озодагон"

- Ростӣ, ман намедонам, мо мехоҳем ин ҷо вазъияти Афғонистонро баррасӣ бикунем ё хатари гурӯҳҳои ифротиро ба амнияти Тоҷикистон?! Ончуноне ин ҷо устод Рашид Ганӣ Абдулло гуфтанд, агар Толибон ба қудрат биёянд, ҷӣ хоҳад шуд ва ҷӣ пайёмаду таъсире ба низоми давлатдорӣ мо хоҳад дошт. Ин ҷо гуфтанд, ки Толибон ба амнияти минтақа ва кишвари мо хатар доранд. Бояд мушаххас шавад, ки он хатарот кадомхоянд.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Нодон сабуктар пазирад фиреб

Раҳматкарими Давлат:

Устод Чамолиддини Сайидзода меҳоханд сӯхбат бикунанд. Бифармод!

Чамолиддин Сайидзода, донишманди тоҷик

- Ман ин ҷо дарк кардам, ки мо ё барои баҳс омода нестем ё тафаккури тоҷикиву ориёие надорем, ки ба умқи масъала сарфаҳм биравем. Фирдавси мегӯяд, ки:

Зи озу фузулӣ як сӯ шавем,

Ба нодонии хеш хуфта шавем.

Яъне иқрор шавем, ки нодонем. Дар ин ҷо хама гап мезанем, вале андешаву тафаккурамон ҳамон андешаи коммунистии солҳои 90- ум аст. Фаромӯш кардаем, ки дар соли 2011 зиндагӣ дорем. Ва баъзе касоне ин ҷо сӯхбат карданд, шояд надонистанд, ки ин ҷо ҳадаф чист. Ин ҷо хама тутивор такрор кардем, ки омили беруна мавҷуд аст ва моро ҷанг андохтанд. Ин маълум аст. Эроншохи Абдулхайр дар "Бахманнома", ки нахустин китоби дар пайравии "Шохнома" эҷод шуда мебошад, мегӯяд, ки:

Чунин гуфт дастури бофарру зеб,

Ки нодон сабуктар пазирад фиреб.

Чаро ин хама ноамниву бесуботиву ҷидол дар Афғонистони ҳамҷавору ҳамзабону ҳамдини мо мегузарад? Мо нуктаи калидиро наёфтаем, хама гапро мегӯем, вале ҳарфи асосиро намегӯем. Вале бояд мо ин ҷо аз он хусус бигӯем, ки чаро чунин шуда ва ҷӣ бояд кард? Ман сиёсатмадор нестам, вале ҳаминро медонам, ки барои дарёфту ҳалли казбия дониш ва тавони мо камӣ мекунад:

Чист дониш, эй зи худ бегонае,

Достоне, киссае, афсонае.

хазор китоб бояд хонд!

Мо таърихро намедонем, таърихи аквоми Афғонистон ва минтақаро намедонем,
мутолиа надорем. Барои ба дарки масъала расидан, бояд хазор китоб хонд.

Носири Хусрав мегӯяд:

Кучо бошад махал озодагонро дар чунин вакте,

Ки ба хар тахтеву гоҳе нишаста миру мавлое.

Ё худ, чоӣ дигар ин ҳакими бузург мефармояд:

Окилонро дар ҷаҳон ҷоӣ намонд,

Ҷуз дар кӯҳсорҳои Шомиход.

Ва тоҷик, ки оқил буд, донишвар буд, озодихоҳ буд, ӯро ронданд ва дар кӯҳсорон ҷо гирифт. Ин ҷо омили асосӣ ва ҳама гап сари қудрат аст ва ба қавли Муҳаммади Хичозӣ "ҳаркӣ зӯр аст, ҳарчӣ бихоҳад, бикунад."

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Раҳматқарими Давлат:

Ташаккур устод! Хадафи мо матраҳ кардани масъала аст, ки воқеъан то кучо мизони хатар вучуд дорад. Агар хатаре ба мо, барои мардуми минтақа таҳдид надорад ва харфи Рашид Ганӣ рост бошад, ки толибон ҳеч хатаре надоранд, аҷаб хубе, вале агар хатар ҳаст, пас бояд дар ростои он чӣ кор бикунем?! Оқои Давлати Усмон, шумо чизе гуфтан мехоҳед?

Кӣ ҷавонмардӣ кард, баъд маълум мешавад

Ҷамолӣддин Сайидзода:

- Маъзарат мехоҳам бародар Давлати Усмон, ман фақат як нуқтаро илова кардан мехоҳам ва он аст, ки ин хатар садҳо, ҳазор сол боз вучуд дорад, аммо чӣ метавон кард, ана ин аст, асли масъала. Хуб, акнун харфатонро бигӯед.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Давлати Усмон:

- Саволгузори Раҳматқарим дуруст аст. Ин ҷо аз сулҳ гуфтанд, ман мехоҳам бигӯям, ки дар сулҳи тоҷикон кӣ ва ё кадом ҷониб зиёд ҷавонмардӣ ва аз худгузаштагӣ қард, инро шояд баъди сари мо таърих ҳукм мекунад. Имрӯз мутаассифона ҳамон гуна гурӯҳе, ки ба хоҳири сулҳ аз ҳаққи худ бигзарад, пайдо нашудааст. Агарҷанде ин ҷо ҳам ишора шуд, ки аз ҳар гурӯҳи размандаи афгонӣ, ки бипурсӣ, барои ҷӣ ҷанг мекунад, мегӯянд, ки ба хоҳири сулҳ.

Раҳматқарими Давлат:

Ҷӣ гуна ҳеч гурӯҳе аз ҳаққи худ нагузашт, ки Устод Раббонӣ аз қудрат гузашт?!

Омадем ва мағлубиятро тан додем

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Давлати Усмон:

- Бародарчон, мову шумо аз берун чунин мегӯем, дар дохил сари ин масъала андеша тамоман дигар аст. Аз худ гузаштан ин аст, ки меоӣ ва мисли оппозитсияи тоҷик халъи силох мешавӣ. Меоӣ ва кудратро мегузорӣ. Ба хотири дигар хадафҳо, ба кавле маглубиятро тан медихӣ. Он марзеро, ки дар миёнаш обу оташ аст, онро бояд дуруст дарк кунем, яъне мо бояд он омилҳои дохилиро, ки дар кишварамон бесуботино ба амал меорад, онҳоро бартараф кунем, адолатро дар ҷомеа барқарор намоем, маномеъи тамоми манотиқи кишварро дар мадди назар бигирем, кӯшиши мардумӣ кардани давлатро бикунем, марзхоямонро мустаҳкам намоем.

Агар ин корхоро анҷом бидихем, оташи ҷанги Афғонистон ба ин сӯ намеояд.

Раҳматкарими Давлат:

Ташаккур, бифармоед оқои Рашид Ганӣ Абдулло.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Рашид Ганӣ Абдулло:

- Модоме ки моро ин чо даъват кардед, гапи моро, назари моро эҳтиром кунед. Ин истехзо чӣ маънӣ дорад?

Раҳматкарими Давлат:

Маъзарат мехоҳам, ҳадафи мо истехзо нест.

Хикматуллохи Сайфуллохзода:

- Якero толибӣ кардеду дигарero зидди толиб мегӯед.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Рашид Ганӣ Абдулло:

- Ин ҳел шуданаш мумкин нест, ки хама мисли худатон фикр кунаду гап занад. Ин ҳел нашавед.

Аз гапи гуфта набояд шарм кард

Раҳматкарими Давлат:

Ман бояд фикрхоро ангега диҳам, то харфҳо берун биоянд. Ин баҳси расонаӣ аст, ин конфронс ӯ чаласаи илмӣ нест, хамаи ин ба сурати комил дар рӯзнома нашр мешавад. Хадафи ман доир шудани баҳс аст. Тамом.

Рашид Ганӣ Абдулло:

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

- Ангеза додани фикрҳо ин ҳел намешавад, мо шуморо эҳтиром карда ин ҷо омадем, шумо ҳам моро эҳтиром кунед.

Сайфулло Сафаров:

- Ин ҷо шумо раисед, раисӣ кардан журналист будан нест.

Раҳматқарими Давлат:

Ман маъзарат меҷӯям, агар ба Шумо саҳт расида бошад. Вале одам бояд аз сухани гуфтааш шарм надорад. Гапро гуфтед, ҷаро агар бароятон бигӯянд, ки ҷунин гуфтед, малол мешавад?! Дигар ин ки ман раис нестам, ин ҷаласа нест, ин баҳси матбуотӣ аст ва ман ин ҷо маҳз журналистам. Ман бояд коре бикунам, ки баҳс ба вучуд биояд.

Рашид Ганӣ Абдулло:

- Он андешаи ман буд, фикри ман сари ин масъала чунин аст. Ва шумо набояд чунин мекардед.

Раҳматкарими Давлат:

Саломат бошед. Ман ҳеч коре хилоф накардаам. Вале бо вучуди ин ду бор маъзатар хостам, бори севвум инро намекунам. Бифармояд оқои Меҳмоншоҳ.

Устод Раббонӣ марди хушбахт буд

Меҳмоншоҳ Шарифзода:

- Ман ба Рашид Ганӣ Абдулло гуфтан мехоҳам, ки он вазъе, ки тоҷикони Афғонистон доранд ва шахсиятҳои шинохтаи тоҷик онҳо чӣ гуна мешаванд, ин таҳқири миллати тоҷик аст. Ва гуфтаи баъзе бародарон ҳам ин чӣ мисли таҳқир аст, масъала хеле масъалаи ҷиддӣ аст. Ба дарки масъала бояд расид. Суханони шумо, Раҳматқарим, таҳқир набуданд, бештар суханони он тараф таҳқир буданд. Дуруст аст, ки мо давлати мустақилем ва Афғонистон ҳам як кишвари мустақил аст. Вале вақте онҳо чӣ гуна ҳамҷамони моро мекушанд, ҳамзабони моро нест мекушанд, дар ин чӣ гуна нишаставу пуштибонӣ аз Толибон қардан, ки худ онҳо як ғоча ва бадбахтиву наҳс ҳастанд, ин бешак таҳқири мардуми тоҷик аст. Гуфтушунид бо Толибон ҳам як таҳқири дигар миллати мост. Ин чӣ Устод Раббониро ҷаноби Рашид Ганӣ Абдулло шахсияти ғочаӣ гуфтанд. Ин қомилан ҳақиқат аст. Ғоча Толибон ҳастанд, ки мусибати саҳтеро болои мардуми Афғонистон оварданд. Устод Раббонӣ марди хушбахт буд. Ва бозгашташ ҳам ба сӯи Худо хушбахтона буд. Зиндагӣ ҳам барои мо тоҷикон бойисӣ ифтихор буд, маргаш ҳам сари моро баландтар қард. Устод аз қудрат гузашт ва қудратеро, ки қил сол барои ба даст овардани талошу мубориза қарда буд, ба хоҷаи сулҳу оромӣ осон ба Қарзай тақдим қард. Ғоча Устод Раббонӣ нест, шахсиятҳои ғочаӣ дигаранд, ки мебуданд.

ҳақиқат тоҷикӣ, ки даъвои қудрат қард, қушта мешавад

Раҳматқарими Давлат:

Таҷаккур аз доғишманди фарҳақта Меҳмоншоҳ. Устод Маҳмадуллоҳи Луғфуллоҳ дар

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

ҷамъи мо ҳузур

доранд, ки солҳои зиёд дар Афғонистон буданд, соҳиби эҳтиром ҳастанд
дар ҳарду кишвар ва аз ибтидои баҳси
мо таҳаммул карда ва моро ғӯш доранд. Биёед акнун эшонро бишназем.

Махмадуллоҳи Лутфуллоҳ, академик

- Ташаккур арз мекунам ба ҳамаи шумо. Ин ҷо дар бораи тафаккури афғонӣ гуфтанд.
Ҳеч афғоне бе силоҳ
хоб намеравад. Пеш аз хоб
силоҳашро тоза мекунад ва
бо он хоб меравад. Ё бо силоҳ таваллуд шудаву силоҳ дар бар мемирад. Аммо воқеияти
Афғонистон чизи дигар аст. Ва куштори ғайриафғонҳо даҳ сол бист сол не, аз рӯзе, ки
Хуросонро Афғонистон карданд, оғоз шуд. Ва шахсиятҳои бедори паштунҳо ҳам
мекушанд. Магар шумо нашондаед, ки Тоҳири Бадахшӣ чӣ гуна шахсияте буд. Ё шоир,
файласуф, донишманди бузург ва сарвари Хизби заҳматкашони Афғонистон буд. Ин
гуна шахсиятҳо дар миёни тоҷикон кам пайдо мешаванд, ҳарчанд модари Тоҳири
Бадахшӣ паштун буд. Хафизулло Амин ҳамин гуна шахсияти бузургро дар идораи
шаҳрдории Кобул, ки бародараш Асадулло Амин шаҳрдор буд, ба катл расонид. Коваи
Хиротӣ, Башири Бағлонӣ, Халили Рустой ва дигар шахсиятҳои шинохта ҳама кушта
шуданд. Ва ниҳоят Устод Раббонӣ ҳам кушта шуд. Бабрак Кормал ҳам тоҷик буд.
Тарҷумаи ҳолаш, ки бо дасти ҳудаш навиштааст, дар дасти ман ҳаст. Он ҷо миллаташро
тоҷик зикр кардааст. Дар Афғонистон фақат паштун бояд раиси давлат бошад, дигар
миллатҳо намехоҳанд, ки раис шаванд. Барои ҳамин ҳар тоҷик, ки ба қудрат расид ё
ин даъво кард, мекушанд. Ман ҳафт сол дар Афғонистон ба ҳайси мушовири вазири
маорифи ин кишвар фаъолият кардам. Ман ҳар вақте дар бораи як ҷоҷо дар
Афғонистон руҳ дода ҳама мехонам ё мешунавам, хун мегириям. Ман шохиди катли
террорӣ зиёд шахсиятҳо ба шумули тоҷикон ҳазораву узбак будам. Мо бояд ба воситаи
риштаҳои фарҳангӣ, забонӣ ва динӣ ва ҳар чизе, ки дорем, ҳама равоҷи хешро
истифода карда, пеши роҳи куштори тоҷиконро бигирем.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Мо ханӯз дар гафлатем

Раҳматкарими Давлат:

Саломат бошед устод, лутф кардед. Бифармояд оқои Чамолиддин Сайидзода, факат хеле кӯтоҳ.

Чамолиддин Сайидзода:

- Ин чо як харф аст, ки мо дар гафлат мондаем. Ин гафлатзадагии тоҷик аз замони қабл аз Фирдавсӣ шурӯъ шуд, Ҳақими Тӯсӣ кӯшиши ворастигии моро кард ва Носири Хусрав ҳам хеле зиёд табли бедориву худшиносӣ зад. Асли гап ин аст, ки мо тоҷикон бояд дар гафлат набошем, ҳамеша бедору хушёр бошем, фитнаро дарк кунем, ба фитна дода нашавем.

Раҳматкарими Давлат:

Дуруст гуфтед, ки тоҷик гафлатзада аст. Ин ҷо бародар Изат Амон мехоҳад, ки сӯхбат бикунанд. Чун фурсати мо танг аст, хошиш мекунам, кӯтоҳ сӯхбат бикунанд.

Дар Афғонистон танҳо Толибу Амрико нест

Изат Амон, сиёсатшинос

- Саломат бошед. Масъалаи Афғонистон як масъалаи печида аст, ки онро наметавон бо як-ду ва се конфронс хатто дар микёси байнулмилалӣ ҳал кард. Вале ин нишастӣ мо ҳам манфиате дорад, албатта кумаке мекунад. Хадди ақал мо ин ҷо дар доираи рӯшанфикрони худамон масъала ва мушкилоти Афғонистонро матраҳ мекунем. Ва тавачҷуҳи ҷомеъаро ба казбияи Афғонистон ҷалб месозем. Он ҷо танҳо толиб ва Амрико нест, бозигари дигару бузург дар казбияи Афғонистон ин Покистон аст. Ва дигар кишварҳое ҳам ҳастанд, ки дар казбияи Афғонистон дахиланд. Ва Русия ҳам манфиати худро дар Афғонистон меҷӯяд. Ва Эрон ҳам як сари казбия аст. Яъне ин кишварҳо ҳалқаҳои як занҷиранд ва то ханӯз маълум нест, ки инҳо ҷӣ мехоҳанд ва ё дар Афғонистон ҷӣ гум кардаанд. Савол ин ҷост, ки ҳамин Толибон аз кучо кумақ мегиранд? Чунки барои ҷанг ва қудратнамоӣ пулу молу

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

силох зарур аст ва онҳо беш аз 15 сол боз ин ҳама кумақхоро аз кучо мегиранд? Албатта Амрико дар Афғонистон нирӯи низомӣ дорад, дар Қирғизистон ҳам пойгоҳи ҳарбӣ дорад, ки ин ба нафъи Русия нест. Аз намояндаи сафорати Русия мехоҳам барои мо бигӯянд, ки назари давлаташон сари ҳалли казияи Афғонистон чӣ гуна аст.

Оё дар Тоҷикистон як маҳал дар қудрат аст?

Хикматуллоҳ Сайфуллоҳзода, сардабири нашрияи "Начот"

- Ман бояд бигӯям, ки масоили сиёсӣ ва ҷузъиёти он бо иқдоми фарҳангӣ ҳаллу фасл намешавад. Ман бисёр эҳтиром дорам ба ҳамаи донишмандоне, ки ин ҷо ҳузур доранд ва эҳсос мекунам, ки ҳар кадоми эшон дарду дарки миллӣ доранд. Ин воқеъан як дарде аст, ки ҷаро тоҷик чунин аст. Як ҷизро ман мехоҳам бигӯям. Оё дар Тоҷикистони мо ҳамин дард вучуд надорад, ки як маҳал дар сари қудрат аст, таҳмил мекунад назари ҳешро ва ҷаро? Барои он ки манфиат ҳаст дар ин миён. Ва ҳамчунин вақте бародар Рашид Ғанӣ Абдулло ин ҷо тавзех дод, баъзе назокатҳои муносиботи байни шаҳид Аҳмадшоҳи Масъуд ва Устод Раббониро. Ин ҳам қудрат аст. Дар Қобул тамоми дастгоҳи давлат дар дасти панҷшерихо буданд. Ва дигар тоҷиконро нодида мегирифтанд. Ман ин бахсхоро аз шахсияти Устод Раббонӣ берун меғузорам. Конфронси Бонн оғоз шуд ва Устод мехост он ҷо бошад, вале боз ҳам тоҷикон нахостанд, ки ӯ бошад. Ва ҳамон ёрони Устод буданд, ки рафтанд ба Бонн ва гумонашон он буд, ки ҳарчӣ онҳо мехоҳанд, ҳамон тавр хоҳад шуд. Вале мо дидем, ки чӣ шуд.

Мо дарди сари худро бояд даво кунем

Хамин тоҷикони Афғонистон набуданд, ки аз НАТО пуштибонӣ карда буданд. Тоҷик худаш он ҷо ин казияро барои худ эҷод кардааст. Акнун Тоҷикистони мо бояд чӣ кор бикунанд? Мо ин ҷо дарди сар дорем. Мо дарди сари худро наметавонем даво бубахшем ва дар бораи мушкили Афғонистон гап мезанем?! Ин ҷо бояд дардро пайдо кард ва даво кард. Барои хамин дар ҷомеаи имрӯзи Афғонистон дигар як шахсиятеро пайдо кардан мисли Устод Раббонӣ ман намебинам. Намешавад Юниси Конуниро Раббонӣ сохт, намешавад доктор Абдуллоҳ ӯ Латифи Пидромро Раббонӣ сохт. Хамашонро ҳам агар якҷо кунем, як тори риши Раббонӣ намешаванд. Барои хамин киммат ва манзалати шахсиятҳои бузургро бояд дар ҷову мавқеъу замонашон шинохт ва арҷ бояд гузошт, агар ин корро накардем, ба мушкил гирифтаем ва меравем ба сӯи мушкили дигар. Ва хамин мушкил дар Тоҷикистони мо ҳам хаст.

Русия мехоҳад дар Афғонистон сулҳ бошад

Раҳматқарими Давлат:

Биёед бишнавем посухи намояндаи Сафорати Русияро ба он суоле, ки ин ҷо барояш

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

ироъа шуд. Шумо бифармоед!

Сергей Колотилинский, муншии аввали Сафорати Русия дар Тоҷикистон

- Ин ҷо як суол буд, ки ба он намояндаи сафорати Афғонистон оқои Ориёнфар бояд посух мегуфтанд. Шумо мехостед бидонед, ки мавқеъи Русия дар масъалаи вазъи Афғонистон ҷӣ гуна аст ва ман бароятон мегӯям, ки Русия мехоҳад, ки дар сартосари Афғонистон сулҳ ҳукмфармо бошад. Аммо ҷӣ гуна метавон ба сулҳ даст ёфт ва аз кадом роҳу тариқхо ин масъалаи дигар аст. Ва ҳам роҳу тариқхо ин ҷо аз ҷониби ширкатдорони мӯхтарамии ин Мизи гирд пешниҳод шуданд. Фақат ҳамин нукта бебахс аст, ки мардуми Афғонистон ташнаи сулҳу субот аст. Ин буд, он ҷӣ ки ман мехостам ба шумо бигӯям.

Раҳматкарими Давлат:

Ташаккур аз Шумо. Толибшохи Сайидзода мехоҳад чанд сухане бигӯяд. Агар шумо розӣ бошед, биёед ба ӯ фақат
вакт медихем. як дақиқа

Устод Раббонӣ як чехраи бузурги ҷаҳонӣ аст

Толибшохи Сайидзода, журналист

- Салом арз мекунам хузури яқояки шумо дӯстони гиромӣ. Ман аз миёни ин ҷамъагона нафаре ҳастам, ки 19 рӯз қабл аз Афғонистон баргаштам ва он ҷо дар ҷанозаи Устодаи бузургвор, раҳбари ҷиҳод, муқовимат ва сулҳи Афғонистон, шаҳид Бурҳониддини Раббонӣ ширкат доштам. Бандам, то он замон ҳам бо ҷиҳадшиёте будани Устодаи бузургвор ошноӣ доштам, вале он ҷо бори дигар ба ин андеша расидам, ки воқеъан Устод Раббонӣ як чехраи бузурги ҷаҳонӣ, як сиёсатмадори қамназир будааст. Мардуми Афғонистон ва давлати онҳо ҷанозаи Устодро зиёд арҷ гузоштанд, он маросим шукӯҳу ҷалоли бисе хотирмон дошт. Ва аз он ҷо баргаштам ин ҷо ва баъди ду рӯз барои ширкат дар симпозиуми ҷаҳонии интиқозаи Фаластин ба Техрон рафтам. Ва дар Техрон ҳам дидам, ки хотираи Устодаи азизро нақӯ ва гиромӣ доштанд. Ҳам раҳбари Инқилоби исломии Ирон Оятуллоҳ Сайид Алии Хоманай, ҳам раисҷумҳур оқои Аҳмадинаҷод ва ҳам раиси Маҷлиси Шӯрои исломии Ирон ҷаноби оқои Алии Лоричонӣ дар сӯҳбатҳои суҳанронихоҷашон бо ифтихор аз талошу пайқор ва муборизаи Устод Раббонӣ ёд карданд. Ва раиси Парлумони Малайзия ҳам аз Устод Раббонӣ ёд оварда, ӯро Имоми мусалмонони бедор унвон карданд. Ин албатта барои ман минҷайси як ҷоик, як хуросонӣ бойиси ифтихор буд. Ҷун Устод Раббонӣ низ ҷоик ва ҳамватани ман аст.

ҳамшаҳриҳои бузурги моро мекушанд

Вале чун ин ҷо, дар ин махфил суҳанронии иддае аз рӯшанфикрони хамватанамро шунидам бисёр малол шудам, хаставу афсурда гаштам. Шумо бубинед, Устод Раббонӣ, Аҳмадшоҳи Масъуд, генерал Довуд, шахид Саидхелӣ, кумондон Маликзарин, Шохҷаҳон, Холмуҳаммад ва Мустафо Козимӣ, ин мардон саршиноси Афғонистон, ки террор шудаанд, ҳамагӣ тоҷик буданд. Бузургмардон Афғонистон, хамшахриҳои мо як - як кушта мешаванд, ки ҳамашон ба мо тоҷикону Тоҷикистон бисёр ишқу муҳаббату дилбастагии зебӯе доштанд, вале ин ҷо бедард рӯшанфикри тоҷик мегӯяд, ки ин кори дохилии Афғонистон аст ва бигзоред онҳо масъалаи ҳудашонро ҳудашон ҳал кунанд, яъне бардошт ҳамин аст, ки бигзоред, кушта шаванд, ин кори мо нест. Устод Латифи Пидром, сиёсатмадори шинохтаи Афғонистон, ки бо ҳама бузургиаш мисли Устоди шаҳидаш як тоҷики сода ва хушбӯвар аст, аз сари меҳру ихлос барои мо тоҷикон паём мефиристад, аз рӯшанфикрони Тоҷикистон меҳоҳад, ки аз хамватанони он сӯи марзи ҳеш дифоъ бикунанд, ӯ ба мо мегӯяд, ки бар гӯши оламиён котеъ ва сарех бирасонед, ки дар Афғонистон генотсиди чехраҳои саршиноси тоҷик дар ҷараён аст, барномаҳои махсусе душманони сулҳу суботи Афғонистон рӯи даст доранд, ки афроди саршиноси ин кишвар, аз ҷумлаи форсизабонро бояд аз байн бубаранд. Ва устод Ато Муҳаммади Нур босароҳат эълон мекунад, ки душманони тоҷик меҳоҳанд, моро бе мардҳои пайкоргар бисозанд ва бакиро мисли гӯсфанд ҷӯпонӣ бикунанд, аммо ин ҷо рӯшанфикрони азизи Тоҷикистон мегӯянд, ки ҳуб, ин дигар кори ҳуди афғонҳо аст ва худ бояд қазияи ҳешро ҳал бикунанд.

Афғонистон муҳтоҷи кӯмаки мову шумо нест

Ман барои шумо мегӯям, ки сарамардонҳои тоҷики Афғонистон муҳтоҷи кӯмаки мову шумо нестанд, онҳо муҳоҷилаи сиёсӣ ба умури кишварашонро аз давлати Тоҷикистон ва аз мову шумо муҳтарам рӯшанфикрони тоҷик, тақозо накардаанд. Шумо ва мо онҳоро кӯмак бикунем ё нақунем, бо онҳо ҳамфикру ҳамраъӣ бошем ё набошем, онҳо сад сол бе мову шумо дар пайқору мубориза ҳастанд ва боз сад соли дигар ҳам, агар зарур шавад, мубориза ва талаш хоҳанд кард. Мақсад чист? Ман ҷӣ меҳоҳам? Мо як бор се сол қабл, вақте ҷавононе аз ҳизби миллатгароии "Афғон- миллат" дар вилояти Пактико барои қатли Латифи Пидром 200 ҳазор доллар ҷоиза муқаррар карданд ва ин ҷо дар Душанбе мо ин амали ваҳшиёнаро маҳкум кардем ва бо ҷамъе аз рӯшанфикрони бедору саршинос

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

аз оқои Пидром пуштибонӣ намудем, он пуштибонии мо, он махфили ба ин хотир ороштаи мо дар миёни рӯшанфикрони Афғонистон боиси хушхолӣ ва истикболи гарми тоҷикони он сӯи марз гардида буд. Ва то ҳол дар маҳофили сиёсиву рӯшанфикрии Афғонистон бо ифтихор мегӯянд, ки ин Тоҷикистон буд, ки аз Латифи Пидром дифоъ кард. Ин махфиле, ки мо имрӯз ин чо созмон додаем, хабараш ба тоҷикону форсизабонони Афғонистон, ба кулли чо меъаи бедори он кишвар мерасад, рӯҳияи онхоро бедортару кавитар месозад, онҳо камтар эҳсоси танҳои мекунанд. Биёд як бор нотарсида, бо чуръат карзи бародарӣ, имонӣ, ҳамдину ҳамфархангу ҳамзабону ҳаммиллат будани ҳешро пеши бародарони он сӯи марзи ҳеш адо бикунем.

Самарканду Бухоро рафт, Балхро бояд нигоҳ дошт

Самарканду Бухоро аз дасти тоҷик рафт, дигар таваккули он мардум ва ин ду гахвораи тамаддуни тоҷик бар Худо бод, танҳо Балх мондааст. Вакте устод Ато Муҳаммади Нур, волии Балх, Балхи азизи мо, ки тавассути ин марди бузург то ханӯз сад шукр, аз дасти тоҷикон бурун нарафтааст, мегӯяд, ки "ман интиқоми ҳар катра хуни Устои шаҳиди ҳешро мегирам", ӯ ин қорро мекунад. Ӯ аз мову шумо даъват накард, ки биёед бачаҳои тоҷик, рӯшанфикрони Тоҷикистон дар қанори ман бошед. Не, ӯ ба кумаки мо муҳтоҷ ҳам нест. Ман аз шумо танҳо инро мехоҳам, ки агар воқеъан тоҷик бошем, ҳадди ақал қалбан ва маънаван бо қору талошу пайқори онҳо ҳудро шарик бидонем. Ва иқрор бикунем, ки оре, онҳо ҳам тоҷиканд. Ва моро қудратҳои зӯргӯ аз ҳам ҳудо қардаанд. Ҳатто тавони гуфтани эътирофи ҳамин ҳақиқатро надорем ва боз ба худ ҳақ медихем, ки дар бораи Афғонистон ва сулҳу қанги эшон ҳарф бизанем. Ин чо устод Хикматуллоҳи Сайфуллоҳзода гуфтанд, ки Пидрому Қонуниву доктор Абдуллоро якчо қунем ба як тори риши Устод Раббонӣ баробар нестанд ва гӯё дигар шахсияте қун Устод Раббонӣ пайдо намешавад, ки қойғузини Ӯ бошад. Банда ба ин фикр қозӣ нестам.

Устод Раббонӣ сиёсатмадори соҳибмақтаб аст

Устод Раббонӣ як сиёсатмадори бузургу боифтихору соҳибмақтаб хастанд. Имрӯз бубинед, барои ишголи курсии раҳбарии Чамъияти исломии Афғонистон, ки Устоди шахид сарвараш буданд, чанд тан бузургмардони Афғонистон, ба шумули Амир Исмоилхон, Ато Мухаммади Нур, Мухаммадҷунуси Конунӣ ва Салоҳуддини Раббонӣ даъвогар шудаанд. Ва иншааллох мо шохид мешавем, ки боз хатман дар хамин чанд соли наздик аз миёни тоҷикони Афғонистон бузургмарди оламшинохтае буруз хоҳад кард. Ин табиати Афғонистон аст, ки ҳеч гоҳ тоҷиконро бесохибу бенобигаву бефарзонамардони бедору пайкоргар намондааст.

Биёед бо ҳамзабононамон ҳамдил бошем

Ман аз шумо мисли як бародари шумо, мисли як тоҷик хоҳиш дорам, ки ин масъала, яъне куштори тоҷикмардони бузурги Афғонистонро сода нагиред, онро чиддӣ бидонед. Тавтеъаҳои боз мудхистаре дар роҳанд. Ман аз ҳеч кас нахостаам ва аз шумо ҳам ин хоҳишро надорам, ки фардо ё пасфардо калашников бигиред ва биравед ба куштори касе ё дифоъи тоҷикони Афғонистон. Не, ниёзе бар ин нест! Ман танҳо инро мехоҳам, ки мо бо бародарони тоҷики хеш аз он сӯи марзи Омӯ ҳамдил бошем, дарди онхоро дарди хеш бидонем ва дар баробари мушкилоти эшон, дар куштори ночавонмардонаи эшон аз дасти нирӯҳои бадхоҳ ва душманони сулҳу оромии минтақа садои хешро баланд бикунем. Яъне як дипломатияи рӯшанфикрӣ, дипломатияи мардумӣ, ҳамдिलӣ ва ҳамкорихои густардаи фарҳангӣ ва илмӣ миёни мо тоҷикони ду соҳили рӯди Омӯ доиман, саҳт кавӣ ва бояд барои ҳамеша пайдор бошад. Бокӣ шумо медонед. Ташаккур!

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Зафари Сӯфӣ:

- Ин ҷо боз баъди сӯхбати Толибшоҳ масъалаи кавмӣ рӯ зад. Шояд дар байни Толибон 50 дар сади онҳо тоҷик бошанд. Мо бояд таркиби кавмиро ин қадар пофишорӣ накунем. Афғонистон кишваре ҳаст, ки он ҷо дар сари қудрат мутлақ на паштун бояд бошаду не тоҷик. Ин дуруст аст, ки тоҷиконро мекушанд, дар ин масъала ҷои баҳс нест, аммо кӣ медонад, ки ин тоҷикони саршиносро паштун куштааст. Оё мо далел дорем? Ҷаро то замоне, ки Амрико наомад, қасе шаҳид Масъудро накушт? Аммо қадом амрикоӣҳое дар никоби толиб омаданд ва Масъудро шаҳид қарданд. Ман фикр мекунам, ки пушти Толибон дастӣ зӯре меистад, аз ин рӯ набояд рӯи кавмият пофишорӣ қард.

Раҳматқарими Давлат:

Ташаккур. Ман фикр мекунам, мо набояд аз тоҷик буданамон ор бикунем. Шумо оқои Давлати Усмон қизе гуфтанд мехоҳед?

Барои ҷӣ қарбихо муваффақанд?

Давлати Усмон:

- Вакте воқеъиятро меғӯем, аз он набояд гурехт, ҷои малолӣ набояд бошад. Ун қадаре м
ан Аҳмадшоҳи Масъуд ва Устоди
шаҳид Раббониро дӯст медорам
шояд ҳеч кас дӯст надорад.

Ман 18 сол нону намаки онҳоро хӯрдаам ва шаҳид Аҳмадшоҳ, шояд аз ҳамин Тоҷикистон
ман ягона нафаре ҳастам, ки дар хонаам меҳмон буд. Гап дар сари он аст, ки мо бояд аз
воқеъият баҳс кунем ва тибқи ҳамаи воқеъият амал намоем. Барои ҷӣ гарбиҳо
муваффақанд? Барои он ки воқеъбинанд, амалгароянд. Барои ҷӣ ҳама бадбахтиҳо дар
мо аст? Барои он ки мо эҳсосотием. Дигар гапи миллигарой нест. Асри тичорату иқтисод
аст, миллатҳо фаромӯш шуда истодаанд. Мо аз нуқтаи назари милли бояд фаротар по
ниҳем ва дигар паштуну тоҷику узбак нағӯем.

Раҳматқарими Давлат:

Устод Ҷамолиддини Сайидзода, бифармоед.

Миллатро набояд инкор кард!

Чамолиддини Сайидзода:

- Ман фикр мекунам, ки ин андешаи бародар Давлати Усмон комилан иштибоҳ аст. Имрӯз чавҳари асосии тамаддунхоро миллат ташкил мекунад ва хама чиро миллатҳо хал мекунанд ва хама чо гап сари масоил ва маномеъи миллӣ меравад. Агарчанде дар зохир гапу кор дигар аст. Мо набояд миллатро инкор бикунем ва аз баҳси миллият бихаросем. Имрӯз ҳар кучо, ки меравем, касе намеурсад динат кадом аст, балки мепурсад, миллатат чист?! Мо бояд миллатро ҳамеша мавриди назар дошта бошем ва бо миллати ҳеш ифтихор намоем.

Давлати Усмон:

- Домулло, мо миллатро инкор намекунем. Фақат инро гуфтан мехоҳем, ки имрӯз воқеъи ятҳо чизи дигаранд.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Раҳматкарими Давлат:

Ташаккур. Ман ин ҷо интизор доштам, ки касе пайдо мешавад ва ба оқоён Давлати Усмон Сайфуллохзода мегӯяд, ки Шумо каме аз Устод Раббонӣ малол ва озурда хастаед, ки Шуморо дар вақташ ба сулҳ ташвиқ ва ҳатто мачбур карда буд, то сулҳ қунед ва манфиатхоягон аз даст рафт. Сабаби норухатиягон аз Устод фаҳмиданист.

Мо аз Устод Раббонӣ малол нестем

Давлати Усмон:

- Мо ба он ҷӣ, ки Устод Раббонӣ барои мо карданд, аз эшон миннатдорем, ҳеч гоҳ хафа нестем. Ва Устод Раббонӣ ҳеч гоҳ болои мо барои сулҳ кардан бо ҳукумат фишор наоварда буданд.

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Раҳматкарими Давлат:

Ташаккур. Албатта як ҳазл буд. Аз ҳамаи шумо барои ширкататон дар ин Мизи гирд
изхори сипос мекунам. Ва ин ҷо бародар Абдуллоҳи
Мухаккик як марсияе дар
шаҳодати Устод Раббонӣ
навиштаанд, агар хавсала
кунем, онро барои мо кироат кунанд ва бо ҳамин ин баҳси мо ҷамъбаст мешавад.

Абдуллоҳи Мухаккик:

Пайравӣ аз роҳи Раббонӣ кунед!

Муноҷот ва дуъо андар вафоти раҳбари дин ва миллати мусалмони Афғонистон Устод
Бурҳониддини Раббонӣ (р), ки дар ториҳи 20.09.2011 бар
асари як амали террористӣ- интиҳорӣ аз тарафи душманони Ислому ба шарият дар
манзили истикоматиаш ба шаҳодат расид.

Эй Раббонӣ, манзилат гулзор бод,

Фахри динӣ, рохатат бисёр бод.

Пар қушову бозо дар назди мо,

Эй чароги рохи дини Мустафо.

Чехраи динро бишӯ бо оби гул,

Зиннати дунё биё бо чатри гул.

Пешво будӣ ба дини Мустафо,

Сӯфии дин, ошики рӯи Худо.

Шарҳӯ аз суннати дини Набӣ,

Розгӯ аз хикмати ишки Набӣ.

*****

Офтоби мулки афгонӣ гузашт,

Пешвою шайхи ирфонӣ гузашт.

Накхати дилҳои раббонӣ гузашт,

Зиннати дунёи инсонӣ гузашт.

Хифзи арзишҳои инсонӣ кунед,

Пайравӣ аз кеши Раббонӣ кунед!

*****

Олимони мулки дин камчин шуд,

Орифони шаҳри дин гамгин шуд.

Шоири мо дар калисо бутпараст,

Сархатибӣ мекунад муллои маст.

Он яке зуннор канду бут шикаст,

Дигаре тасбех канду худ шикаст.

Орӣ аз ахлоки нек суннатсигез,

Душмани дин омаду мазхабгурез.

Худнамой мекунад салафихо,

Интихорӣ мекунад такфирихо.

Шохаи перосаи Ислом шикаст,

Кӯзаи андешаи Ислом шикаст.

Дар Фаластин, дар Ироку мулки дин,

Чанги куфру олами ислом бубин.

Катлу куштору террор борашон,

Фитнаву тавтеъачӯй корашон.

Дар масочид интихорӣ мекунанд,

Фитнахоро накшакорӣ мекунанд.

Хонахо вайрон зи дасти интихор,

Шиквахо дорам зи дасти инфичор.

Бӯи хун ояд зи Кобул, Балху Хирот,

Кушта гардад муслимин андар Ирок.

*****

Он шаҳиди сулҳу ободӣ гузашт,

Он сафири ишқу озодӣ гузашт.

Накхати гулҳои афгонӣ гузашт,

Сарвати дунёи инсонӣ гузашт.

Хифзи арзишҳои раббонӣ қунед,

Пайравӣ аз роҳи Раббонӣ қунед.

*****

Чамъе дар либоси дин бединӣ кунанд,

Дар харими поки дин кохинӣ кунанд.

Даршинос он хилаҳои сайдгир,

Лукмаи худ аз даҳони шер гир.

Ал-амон аз фитнаҳои худкафӣ,

Ал-амон аз нағмаҳои тоғутӣ.

Буд Ахмадшоҳ мучоҳиди Худо,

Сафшикан дар чодаву дини Худо.

Шахсавор омад бо пайки навид,

Пешво буд он мучоҳиди шахид.

Интихорӣ суннати исломӣ нест,

Зишторӣ шеваи Куръонӣ нест.

Худкушию худкафонӣ чоҳилист,

Интихорӣ- худкафонӣ кофирист.

Зинати санги Сиистонӣ бирафт.

Аз Хироти зиндагӣ соқӣ бирафт,

Як лаби перосаи дунё шикаст,

Зиннати корномаи дунё шикаст.

Калби ёру соғари дунё шикаст,

Охи чону накхати гулҳо шикаст..

Лолаҳои хиттаи Кобул шикаст,

Гардани шербачаи Кобул шикаст?

Толибон бозичаи дасти фуччор,

Ал-амон аз интихор, аз интихор!

Мағзи инсонӣ надорад худкафон,

Харфи исломӣ надонад худкафон.

Нирӯҳои ғайр тақдирнавис,

Хоки афгон базмгоҳи ҳар ҳабис.

*****

Офтоби мулки имон даргузашт,

Пешвою шайхи ирфон даргузашт.

Як шаҳиди сулҳу ободӣ гузашт,

Як сафири ишқу озодӣ гузашт.

Хифзи арзишҳои раббонӣ қунед,

Пайравӣ аз кеши Раббонӣ қунед.

Марги Раббонӣ- рамзи иттиҳод,

Муаллиф: Фирдавси Рустам
07.11.2011 09:28

Хифзи Раббонӣ- хифзи иҷтиҳод!

P.S. Дар охири ин ҳамойиши муҳим аз ҷониби ширкатдорони он ҳуҷҷате бо номи "Баёния
маҳофили рӯ
шанфикрии Тоҷикистон ба муносибати шаҳодати Устод Раббонӣ ва вазъи тоҷикон дар
Афғонистон" қабул шуд

Таҳияи Фирдавси Рустам